

Anti-Emperyalist ve Anti-Oligarşik Mücadelede

KURTULUŞ CEPHESİ

Zafer Bizim Olacaktır !

<http://www.kurtuluscephesi.com>

YIL: 13 SAYI: 67 Mayıs-Haziran 2002

*Nihayet
Enflasyon Düştü,
Kriz Bitti!*

*Faşist MHP'nin
Küçük-Burjuva Aydınlarına
"Bir Anlam Verilemeyen" Tehdidi*

*Menkul Kıymetler Borsası
Hâlâ Kazandırmaya Devam Ediyor!*

*Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu Savaşçıları
Sinan Cemgil, Kadir Manga, Alpaslan Özdoğan
Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan, Hüseyin İnan*

*Türkiye Halk Kurtuluş Partisi-Cephesi Savaşçıları
Hüseyin Cevahir, Leyla Doğan, Ağadede Sarıkaya*

*TKP/ML Kurucusu ve Önderi
İbrahim Kaypakkaya*

*Nurhak:
Bir Kır Gerilla Deneyimi*

*Kıyısından Köşesinden, Demagojik ve Popülist
Emperyalizm ve Anti-Teoriler*

*"Futbol olmasaydı,
ben Portekiz'i yönetemezdim"
General Antonio Salazar*

NİHAYET
ENFLASYON DÜŞTÜ,
KRİZ BİTTİ!

3

Şubat ayından itibaren DİE'nün açıkladığı enflasyon rakamlarında meydana gelen düşmeyle birlikte "ekonomi aktörleri"nin "kriz bitti" söylemi üzerine bir irdeleme.

FAŞİST MHP'NİN
KÜÇÜK-BURJUVA
AYDINLARINA "BİR ANLAM
VERİLEMEYEN" TEHDİDİ

8

Faşist MHP'nin genel başkanı Devlet Bahçeli'nin 4 Haziran tarihinde gazetecilerin isimlerini sayarak yaptığı konuşmasının ve tepkilerin bir değerlendirilmesi.

MENKUL KIYMETLER
BORSASI
HALA KAZANDIRMAYA
DEVAM EDİYOR!

14

IMF ile imzalanan Aralık 1999 tarihli stand-by anlaşmasıyla birlikte menkul kıymetler borsası aracılığıyla gerçekleştirilen mülksüzleştirmeye ilişkin son durum.

THKO SAVAŞÇILARI
SİNAN CEMGİL
KADİR MANGA
ALPASLAN ÖZDOĞAN
DENİZ GEZMİŞ
YUSUF ASLAN
HÜSEYİN İNAN

17

Onlar,

devrim yolunda

halkın kurtuluşu için

THKP-C SAVAŞÇILARI
HÜSEYİN CEVAHİR
LEYLA DOĞAN
AĞADEDE SARIKAYA

18

savaşarak

öldüler....

TKP/ML KURUCU VE ÖNDERİ
İBRAHİM KAYPAKKAYA

20

NURHAK:
BİR KIR GERİLLA
DENEYİMİ

21

1971 yılının 31 Mayıs günü Nurhak dağlarında Sinan Cemgil, Kadir Manga ve Alpaslan Özdoğan'ın ölümüyle sonuçlanan, ülkemiz devrim tarihinin ilk kır gerilla savaşı üzerine bir değerlendirme.

KIYISINDAN KÖŞESİNDEN,
DEMAGÖJİK VE POPÜLİST
EMPERYALİZM VE
ANTİ-TEORİLER

26

Amerikan emperyalizminin saldırganlığını olağanüstü boyutlarda artırmasıyla birlikte anti-emperyalist mücadelenin gelişme dinamiklerinin güçlenmesi karşısında küçük-burjuva aydınlarının tutumunu irdeleyen biri yazı.

"FUTBOL OLMASAYDI,
BEN PORTEKİZ'İ
YÖNETEMEZDİM"
GEN. A. SALAZAR

32

Kitlelerin depolitizasyonu ve pasifikasyonu için en geniş ölçüde kullanılan futbolun ülkemiz koşullarındaki gelişimini ve evrimini irdeleyen bir yazı.

KURTULUŞ CEPHESİ

SORUMLU (V.i.S.d.P) : **Sezai Görür**

Yazışma Adresi:
Postfach 2501

55514 Bad Kreuznach / Deutschland

İnternet Adresi:

<http://www.kurtuluscephesi.com>

<http://www.kurtuluscephesi.org>

E-Mail Adresi:

kurcephe@kurtuluscephesi.com

Bu sayı İLKER Matbaası'nda basılmıştır.

Baskı Tarihi: 7 Haziran 2002

Ederi: 1.000.000 TL.

3 €

Abone Ederi:

10 Sayı ..... 40 €

15 Sayı ..... 55 €

Nihayet Enflasyon Düştü, Kriz Bitti!

Mayıs ayı enflasyon rakamları DİE tarafından 3 Haziran günü açıklandı.

Buna göre, Mayıs ayında bir önceki aya göre TEFE (Toptan Eşya Fiyat Endeksi) %0,4 artarken, TÜFE (Tüketici Fiyat Endeksi) %0,6 artmıştır.

“Uzmanlar”ın beklentilerinin çok altında gerçekleşen bu fiyat artışları karşısında Kemal Derviş şu açıklamayı yapmıştır:

“Mayıs ayları itibarıyla bakıldığında; bu yılki Mayıs ayı TÜFE artış oranı, söz konusu **endeksin hesaplanmaya başlandığı 1987 yılından** bu yana; TEFE artış oranı, söz konusu **endeksin hesaplanmaya başlandığı 1982 yılından** bu yana; imalat sanayii fiyat endeksi artış oranı da söz konusu endeksin hesaplanmaya başlandığı 1984 yılından bu yana en düşük aylık enflasyon oranları olmuştur.

2002 yılının Ocak-Mayıs dönemine ilişkin kümülatif verilere bakıldığında ise TÜFE’de yüzde 11.3, TEFE’de yüzde 11.2 ve özel imalat sanayii-indeki yüzde 7.7’lik enflasyon oranları, TÜFE için 1987, TEFE için 1982, özel imalat sanayii için de 1984 yılı olmak üzere, söz konusu endekslerin hesaplanmaya başladığı tarihten bu yana gerçekleşen en düşük 5 aylık enflasyon verileridir.

Yılın önceki aylarındaki verilerin ardından, Mayıs ayına ilişkin enflasyon verileri de 2002 yılı sonu için öngörülen yüzde 35’lik enflasyon hedefinin gerçekçiliğini bir kez daha göstermiştir.

Kamuoyuna duyurulur.”

Böylece otuz yıllık “enflasyon canavarı”nın belinin büküldüğü, DİE verileriyle ve Kemal Derviş’in “izahlarıyla” görülür hale

Aylık Enflasyon

	Toptan Eşya			Tüketici		
	2000	2001	2002	2000	2001	2002
Ocak	5,8	2,3	4,2	4,9	2,5	5,3
Şubat	4,1	2,6	2,6	3,7	1,8	1,8
Mart	3,1	10,1	1,9	2,9	6,1	1,2
Nisan	2,4	14,4	1,8	2,3	10,3	2,1
Mayıs	1,7	6,3	0,4	2,2	5,1	0,6
Haziran	0,3	2,9		0,7	3,1	
Temmuz	1,0	3,3		2,2	2,4	
Ağustos	0,9	3,5		2,2	2,9	
Eylül	2,3	5,4		3,1	5,9	
Ekim	2,8	6,7		3,1	6,1	
Kasım	2,4	4,2		3,7	4,2	
Aralık	1,9	4,1		2,5	3,2	

Kaynak: Devlet İstatistik Enstitüsü (DİE) verileri

gelmiştir.

Ne pazardaki enflasyonda belli bir düşme, ne de kitlelerin alım gücünde belli bir iyileşme mevcut değilken ortaya çıkan bu rakamların anlamını, her ne kadar Kemal Derviş "izah" etmişse de, anlamak pek kolay görünmemektedir.

İTO'nun (İstanbul Ticaret Odası) 1995 bazlı İstanbul Ücretliler Geçinme Endeksi'ne göre, Mayıs ayında tüketici fiyatları %1,7 artmıştır. Diğer yandan İZTO'nun (İzmir Ticaret Odası) 1996 bazlı İzmir İli Tüketici Fiyatları Endeksi'ne göre ise, fiyatlar bir önceki aya göre binde 2 oranında düşmüştür.

Görüldüğü gibi, birbirinden farklı yılların esas alan iki ayrı endekse göre enflasyon rakamları farklı çıkmaktadır. 1995 yılını esas alan İTO endeksi ile 1996 yılını esas alan İZTO endeksinin arasındaki farklılık, sadece sayısal değil, aynı zamanda yükselme ve düşme farklılığı olarak da ortaya çıkmaktadır.

Kemal Derviş'in yaptığı açıklamaya göre ise, DİE'nün açıkladığı enflasyon rakamlarının esas alındığı yıl TÜFE'de 1987, TEFE'de 1982'dir.

Oysa, DİE'nün resmi açıklamasına göre, "**1994=100 Temel Yıllı** Toptan Eşya Fiyatları Genel İndeksi 2002 Mayıs ayında %0,4 artış göstermiş" ve "**1994=100 Temel Yıllı** Tüketici Fiyatları Genel İndeksi'nde, bir önceki aya göre %0,6 artmıştır".

Kemal Derviş psiko-ekonomist yöntemler kullanan bir kişi olarak, "Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı"nda yaptığı gibi, gerçeklerle uzaktan yakından ilgisi olmayan ve birbiriyle çelişen açıklamalar yapmayı sürdürmektedir. Eğer bu, enflasyonu düşürmeyi hedeflediklerini ilan ettiği 2002 yılında enflasyonun düşmeye başladığını açıklamak için yaptığı bir çarpıtma değilse, en hafif deyimle, ülkedeki resmi verilerin nasıl derlendiğinden bile habersizdir. İTO'nun 1995 bazlı, İZTO'nun 1996 bazlı ve DİE'nin 1994 bazlı enflasyon endekslerinin farklı sonuçları nedeni açısından, Kemal Derviş'in var olmayan ve hesaplanmayan 1987 ya da 1982 bazlı enflasyon endeksinin "sonuçları" da o denli farklı olacağı açıktır.

Bu farklı enflasyon endeksleme yöntemlerinin gösterdiği gerçek ise, ülkemizde gerçek bir enflasyon hesaplama yönteminin bulunmadığıdır. Bu da, istenildiğinde istenilen seviyelerde enflasyon rakamı açıklamayı olanaklı hale getirmektedir. Böylece istatis-

tik, sözcüğün tam anlamıyla, yalan söyleme yöntemi olarak ders kitaplarındaki tanımına uygun hale getirilmiştir.*

Ancak ülkemizde yapılanlar bu kadar matematiksel ve yöntemsel de değildir. Kullanılan yöntem, en açık biçimde "psikolojik"tir. Bu psikolojik enflasyon hesaplama yöntemine göre, yani "psikolojik" tüketici ve toptan eşya endeksleri, endeks rakamlarının hesaplandığından bir gün önce fiyat indirimine gitme ve bir gün sonra fiyat artışları yapma şeklinde bir **devlet politikası** haline gelmiştir. Bu açıdan Mart ve Mayıs ayı enflasyon rakamları tipik örnek oluşturmaktadır.

Mayıs ayı enflasyon rakamlarına ilişkin olarak yapılan ön araştırmalara göre, TÜFE'deki artışın %1,9, TEFE'deki artışın %1,7 olacağı tahmin edilmiştir. Tüm politikacıların ve ekonomi yönetiminin çok önemseydiği "piyasalar" da, bu tahminlere göre hareket etmişken, DİE'nün açıkladığı rakamlar "sürpriz" olmuştur. Ekonomiden sorumlu Devlet Bakanı Kemal Derviş ve onun hizmetinde bulunduğu IMF'ye göre, %0,4'lük fiyat artışı "olumlu" bir gelişmenin belirtisi olarak yorumlanırken, piyasalar tam tersi yönde "tepkili" vermiştir.

Devletçe açıklanan enflasyon rakamlarına "piyasaların" tepkisi, bir yandan İMKB endeksinin düşmesi şeklinde olurken, diğer yandan faiz oranlarının yükselmesi şeklinde olmuştur.

Bunun iki temel nedeni bulunmaktadır:

Birincisi, Ocak ayında imzalanan 19. stand-by anlaşmasına göre, "resmi enflasyon hedeflemesi"nin "en erken 2002 yılının son çeyreği" olarak belirlenmiş olmasıdır. Bir başka deyişle, Ocak ayında IMF ile imzalanan yeni stand-by anlaşmasında açıkça ifade edildiği gibi, "resmi enflasyon hedef-

* IMF bile Türkiye'deki istatistik sistemini "zayıf" bulduğunu açıklamıştır. IMF tarafından hazırlanan "Türkiye'de Veri Toplama ve Yayımlama Sistemlerinin İyileştirilmesine Yönelik Rapor"da, özellikle milli gelir hesaplamasında 1987 yerine 1996 yılının baz alınmasını isteyen IMF, enflasyon rakamları konusunda sadece "hane halkı tüketimi"ne ilişkin verilerin daha ayrıntılı olarak saptanmasını istemiştir. IMF, enflasyon hesaplamasındaki mevcut durumdan fazlaca rahatsız görünmemektedir. Bunun nedeni de, bu hesaplama yöntemiyle istenildiğinde istenilen seviyede bir enflasyon rakamının ellerinin altında bulunmasıdır. Bu yolla, halkı kandırmanın daha kolay olduğunu düşünmektedirler.

lemesi”, asıl olarak 2003 yılı hedefleri içine alınmıştır. Dolayısıyla 2002 yılında “resmi olarak” bir enflasyon düşürme programı mevcut değildir. Buna karşın, Şubat ayından itibaren DİE’nin açıkladığı enflasyon rakamlarının düşük çıkması üzerine, IMF belgelerinde böyle bir şey yokmuşcasına “enflasyonu düşürüyoruz” propagandasına başlanmıştır. Nitekim Kemal Derviş, Şubat ayı enflasyon rakamlarının açıklanmasının ardından 20 Mart günü ABD-Türk Konseyi Konferansı’nda yaptığı açıklamada, “*Çok kötü bir krizdi ancak artık kriz bitti. En kötüsünü geride bıraktık. Enflasyonun aşağı indiğini görüyoruz*” diyerek, sadece enflasyonun düşüşünü değil, krizin de bitişini ilan edebilmiştir.

Bu psikolojik propagandanın yanında, ikinci neden, enflasyon endeksi ile oynanmasıdır.

Örneğin Mayıs ayı enflasyon rakamlarının açıklanmasından kısa bir süre önce, Bölge İdare Mahkemesi’nin otoyollar ile Boğaz Köprüsü geçiş fiyatlarında yapılan zammı durdurma kararının uygulanmasıyla bunlara yapılan %15 ve %5,6’lık zamların geri alınması, **fiyat düşmesi** olarak endekse yansımıştır.

Bu ve benzeri nedenlerden dolayı Mayıs ayı enflasyon rakamında ortaya çıkan düşüş fazlaca “inandırıcı” olmamıştır.

Tüm bunların yanında, ancak bunlardan da önemli olan gelişme ise, halk kitlelerinin alım güçlerinin olağanüstü boyutlarda düşmesidir. Gerçek ücretlerde meydana gelen büyük düşüşlerle ortaya çıkan alım gücündeki düşüş, kaçınılmaz olarak mal ve hizmetlere olan talebi azaltmıştır. Azalan talep, bir yandan arzı (üretimi) düşürürken, diğer yandan fiyat artışlarını olabilecek en alt seviyeye indirmiştir.

Akademik düzeyde hiç kimsenin ülkemizde bir “talep enflasyonu” olduğuna ilişkin iddiası ve belirlemesi bulunmadığı bir evrede ortaya çıkan talep düşmesi, enflasyon rakamlarında belli bir düşme eğilimi ortaya çıkarmış olmakla birlikte, asıl olarak satışların ve üretimin durması sonucunu doğurmaktadır. Ekonomik dilde “durgunluk” olarak tanımlanan bu durum, üretim maliyetlerinde meydana gelen artışa oranla fiyatlarda daha az artış olmasıyla, genel “durgunluk” koşullarından daha ciddi bir sorun ortaya çıkarmaktadır.

Diğer yandan, özellikle küçük-burjuvazi-

Bir önceki aya göre TÜFE’de en yüksek artış, en az artış veya düşüş gösteren maddeler

	Nisan 2002’ye Göre	Nisan 2001’e Göre
Tişört (Kadın)	20,0	51,5
Mücevher	10,4	40,8
Keten Kumaş	10,4	47,7
Belediye Ekmeği	9,9	62,4
Dana Eti	8,6	45,1
Dondurma	7,6	44,8
Gömlek (Erkek)	7,5	62,3
Böcek ve Sinek İlaçları	6,6	34,8
Bisiklet	5,7	79,0
Tavuk Eti	5,6	37,7
Uçak Ücreti	5,1	48,7
Yumurta	4,8	87,2
Ayakkabı (Erkek)	4,8	60,1
Salça	4,4	82,0
Mazot	4,3	47,0
Tüp Ücreti	2,1	25,8
Benzin	2,0	39,8
Zeytin	1,7	36,1
Belediye Suyu	1,4	66,0
Elektrik Ücreti	0,7	46,5
Bisküvi	0,5	42,4
Makyaj Malzemeleri	0,5	38,0
Nakliye Ücreti	0,4	29,5
Makarna	-0,3	79,2
Bulaşık Deterjanı	-0,3	56,7
Sabun	-0,5	54,7
Margarin	-0,6	34,4
Yumuşatıcı	-0,8	51,0
Ayçiçek Yağı	-1,0	92,8
Ekmek	-1,6	41,0
Bebek Bezi	-2,6	92,3
Ev Temizlik Sabunları	-2,8	42,5
Köprü Geçiş Ücreti	-5,6	25,8
Patates	-6,8	67,3
Otoban Geçiş Ücreti	-15,0	154,8
Kıvırcık	-19,3	66,6
Salatalık	-29,8	49,0
Kabak	-39,1	45,9
Domates	-45,5	33,4
Sivribiber	-48,8	57,7

nin 2000 yılının Ocak ayından günümüze kadar geçen sürede sürekli mülksüzleştirilmesi, giderek bu kesimlerin hisse senedi ve repo üzerinden elde ettikleri gelirlerin orta-

dan kalkması ile belirginleşmiştir. Bu gelişme, küçük-burjuvaziyi **dolar birikimlerini bozmaya yöneltmiştir**. Geçen yılın son aylarında büyük propagandalarla yürütülen indirimli satışlarla başlayan bu süreç, kredi kartlarının faiz ve temerrüt faizlerinin ödenmesi ve günlük yaşam standardının “eskisi gibi” sürdürülmeye çalışılması nedeniyle daha da hızlanmıştır. Bunun sonucu olarak, doların fiyatı hızla düşmüş ve Mayıs ortalarına kadar 1.350.000 seviyelerine gerilemiştir.

Dolar fiyatındaki bu düşüş, dışa bağımlı sanayinin üretim maliyetinde görece bir düşüşe neden olduğundan, talepte meydana gelen büyük düşmeyle başlayan fiyat düşüşlerini destekleyen bir etmen olarak ortaya çıkmıştır.

Ancak dolar fiyatında meydana gelen düşme, bir yandan iç borçların faiz yükünü daha da ağırlaştırırken, dış borç ödemeleri için gerekli TL'nin daha pahalılaşmasına yol açmıştır.

İç borç stoku, Nisan 2002'de 123 katrilyon liraya çıkarken, bunun faizi 80 katrilyon lira olmuştur. Bu da 60 milyar dolar tutmaktadır. Geçen yılın ortalama dolar fiyatına göre iç borçların faizlerinin hazineye getirdiği ek maliyet 18 milyar dolar olmaktadır. 2002 yılının ilk dört ayında ödenen iç borç faiz miktarı 15 katrilyon liradır. Dolardaki düşüşün maliyeti bir milyar dolar olmuştur.

Bu durum, kaçınılmaz olarak bütçe gelirlerinde “faiz dışı fazla” olarak tanımladıkları vergi gelirlerinin daha da artırılmasını zorunlu kılmaktadır. Ve ilk beş aylık gelişmeler, vergi gelirlerinde büyük artışlar yapan yeni ek vergilerle tamamlanmıştır. Bunun sonucu olarak KDV gelirlerinde, yani dolaylı vergilerde ilk üç ayda %93 artış ortaya çıkmıştır.

IMF ile yapılan son stand-by anlaşmasına göre Haziran ayı içinde çıkartılması gereken ÖTV (Özel Tüketim Vergisi) yasasıyla birlikte dolaylı vergiler daha da artırılabilecektir.

Böylece dolaylı vergiler yoluyla iç ve dış borçların faizlerinin ödenmesi için gerekli “kaynak” sağlanmaya çalışılırken, aynı zamanda tüketim malları alıcısının, yani başta kent küçük-burjuvazisi olmak üzere tüm halk kesimlerinin alım gücünün daha da azaltılması gündemdedir. Arz-talep yasası çerçevesinde, düşürülen talep fiyatların genel seviyesini aşağı doğru çekeceğinden, enflasyon rakamlarında belirgin bir düşüş sağlanmak istenmektedir.

Ancak halkın tüketim gücünün azalması ve dolaylı vergilerin yükseltilmesi, diğer yandan üretimi ve üreticinin kârını ters yönde etkilemektedir. Kârlarda ortaya çıkan düşüş, üretimin azalmasına, pek çok iş yerinin kapanmasına ve dolayısıyla işsizliğin artmasına neden olacaktır. IMF ile yapılan anlaşma gereğince, 2002 yılı sonu itibarıyla, 150 bin kamu işçisine ek olarak aynı sayıda devlet memurunun işine son verileceği gözönüne alındığında, sorunun enflasyonun düşmesi vs. olmaktan çıkıp, doğrudan sosyal ve siyasal sorun haline dönüşme eğilimi taşıması, “ekonomik istikrar tedbirleri”nin sona doğru gidişi anlamına gelmektedir. Bu öylesine belirgin bir durum ortaya çıkarmıştır ki, Mayıs ayından itibaren en çok konuşulan konu genel seçimlerin erkene alınması olmuştur. Neredeyse tüm düzen partileri erken seçim hesapları içine girerek, tüm söylemlerinde ve propagandalarında bu olasılığı gözönüne almaktadırlar. Ve Kemal Derviş, her zaman olduğu gibi, IMF adına konuşarak, erken genel seçimin “*ekonominin dengesini bozmayacağı*”nı beyan etmiştir.

Bugün IMF'nin 19. “istikrar paketi”nin tam olarak uygulanmasının olanaksız olduğu görülmektedir. Alınan tüm “önlemlere”, yapılan tüm “ek vergi gelirlerine”, verilen “faiz dışı fazla”lara rağmen, ülkenin içinde bulunduğu iç ve dış borç sorunu çözülmekten uzaktır.

Emperyalist ülkelerin birbiri ardına durgunluk içine girdikleri bir dönemde, iç talepte meydana gelen büyük daralma, bu ülkeler açısından “pazar daralması” anlamına gelmektedir.

Doğrudan (dış borç) ya da dolaylı olarak, yani iç borç olarak Türkiye'ye borç veren emperyalist finans kuruluşları doların değer kazanmasını isterlerken, talep yetersizliği içinde bulunan emperyalist tekeller iktidarın artması için doların değer yitmesini beklemektedirler.

Ama ülke içinde halk kitlelerinin tüketim gücünün sürekli azalması karşısında, doların fiyatı ne düzeyde olursa olsun, devlet gelirlerinde daha büyük artışlar sağlanması olanaksız hale gelmiştir. Tüketim azaldığı oranda, tüketimden alınan dolaylı vergilerin oransal olarak artırılması, miktar olarak aynı boyutta bir artış ortaya çıkaramayacaktır. Bu ise, dış borçların ödenmesi için gerekli gelirin sağlanamayacağı anlamına gelmektedir. Kitlelerin alım gücünde mey-

dana gelen düşme, aynı biçimde, emperyalist ülke mallarının satışını büyük ölçüde düşürdüğünden, doların fiyatı ne olursa olsun, sonuç beklenenin tersi olmaktadır.

Böylece sorun, doların fiyatı ya da enflasyonun düşüşü olmaktan çıkmıştır. Karşı karşıya kalınan tek seçenek, yüksek enflasyona bağlı büyüme sağlanmasıdır. Halk kitlelerinin olağanüstü boyutlarda yoksullaştırılmasının, özellikle de kent küçük-burjuvazisinin mülksüzleştirilmesinin geldiği düzey, IMF'nin "ekonomik istikrar tedbirleri"nin sonucu olduğu gibi, aynı zamanda sonu da olmuştur. Artık halk kitlelerinden alınacak birşey kalmamıştır. "Yeniden ve daha fazlasıyla geri almak için vermek", yani emflasyonist politikalarla ekonomik büyümeye geçmek gündemdedir. IMF, tüm söylemine ve stand-by anlaşmasına rağmen, bu gelişmenin karşısında "gerçeği" kabul etmek durumundadır. Bu, bir yandan erken genel seçimi gündeme getirirken, diğer yandan Kemal Derviş'in yeniden "anavatanına", ABD'ye dönme zamanının geldiğini göstermektedir.

Şüphesiz bu son, belli bir direniş olmaksızın ortaya çıkmayacaktır. Özellikle uzun vadeli devlet tahvilleri almış olan "piyasa yapıcı büyük bankalar" enflasyonda meydana gelen düşmeyle birlikte ortaya çıkan reel faiz gelirlerindeki büyük artışla ayakta durmaktadırlar. Öyle ki, bu yıl içinde yapılan tahvil ihalelerinde toplam 4,2 katrilyon lira-

lık satış yapılmıştır. Bu tahvillerin faiz oranları %85,7 ile %67,3 arasında değişmektedir. Enflasyonun Kemal Derviş'in ilan ettiği %35'ler seviyesinde gerçekleşmesi durumunda reel faiz geliri 50 puan seviyesinde olacaktır. Oysa ekonominin en kötü olduğu düşünlüdüğü, iç borçların faizlerinin bile ödenemez hale geldiği yıllarda bile reel faiz geliri 30 puanlar seviyesini geçmemiştir. Doğal olarak böylesine yüksek bir reel faiz gelirden "piyasa yapıcı büyük bankalar"ın kolayca vazgeçeceklerini beklemek de olanaksızdır. Üstelik emflasyonist politikalara geri dönlüdüğünde, emflasyonun yeniden %100'ler seviyesine yükselmesi, bu tahvillerin reel faizlerini tümüyle alıp götürecektir de. Bu da, bu tahvil alıcısı bankaların iflas etmeleri ya da en azından büyük ödeme güçlükleri içine girmeleri anlamına gelmektedir. Böyle bir durum, bu bankalara devlet garantisine sahip olmayan krediler vermiş olan emperyalist finans kuruluşlarını etkileyecektir.

Sonuç olarak diyebiliriz ki, dışa bağımlı, yani emperyalist hegemonya altında bulunan ülkemizde ekonominin dengeleri dışında, yani emperyalist metropellerde olduğundan, tüm gelişmeler, emperyalist ülkelerdeki sanayi sermayesi ile mali sermaye arasındaki iç çelişkinin gelişimine* ve üretim ve tüketim malları üreten sektör ile askeri mallar üreten sektör arasındaki güç ilişkisine göre biçimlenecektir.

* Burada, emperyalist ülkelerde sanayi sermayesi ile mali sermayenin birleşmesinden oluşan finans-kapitalin iç çelişkisi sözkonusudur.

Faşist MHP'nin Küçük-Burjuva Aydınlarına “Bir Anlam Verilemeyen” Tehdidi

“Bizlerin, partimize sürekli dil uzatmayı marifet zanneden teslimiyetçi zihniyet sahiplerinden beklentimiz, çok fazla değildir. Bunların uluslararası gelişmelere çok yönlü bakmaları ve Türkiye'nin haklarını asgarî düzeyde de olsa gözetmeleri yeterlidir.

Ancak, bu anlayışın uzağında oldukları için, kendileri gibi düşünmeyenleri değişim ve Avrupa Birliği karşıtı gibi göstermeleri, Milliyetçi Hareket'e dil uzatmaları tek kolay ve çıkar yol olmaktadır.

23 Mayıs ve 1 Haziran tarihleri arasındaki günlük gazetelerde MHP'nin AB üyeliğine bakışı ve görüşleri ile ilgili olarak 55 köşe yazarının 107 yazısı yayınlanmıştır. 4 tanesi doğrudan ya da dolaylı olarak MHP'yi haklı bulurken, geri kalan tümü MHP'yi hedef göstermiştir.

Radikal'de 19, Cumhuriyet'te 16, Milliyet'te 15, Posta'da 10, Hürriyet, Sabah ve Yeni Şafak'ta 9'ar, Zaman, Star ve Türkiye'de 4'er, Finansal Forum ve Gözcü'de 3'er, Dünya'da ise 1 köşe yazısı çıktı. MHP'yle ilgili en çok yazı yazarlar ise, Murat Yetkin (Radikal-8), İsmet Berkan (Radikal-5), Taha Akyol (Milliyet-4), Mehmet Ali Birand (Posta-4), Mustafa Balbay (Cumhuriyet-4) olmuştur.

Bu tür söylemler, en başta Türk Milleti'ne ve devletine derin bir güven-sizliğin ve saygısızlığın ifadesidir.” (Devlet Bahçeli, 4 Haziran 2002)

“Hiçbir partiye özel bir tavrım yok. Türkiye'nin şu anda önemli gündem maddelerinden birisi siyasi ve ekonomik alandaki reform hareketleri. Türkiye'nin milli politika olarak benimsediği Avrupa Birliği bunun önemli bir parçası. Bu konuya ilgi göstermemiz son derece doğal. Türkiye'deki tartışma gündeminin odağında ne varsa bunu yazdım. Ancak Bahçeli çok gereksiz bir çıkış yaptı. Ben bir anlam veremedim. Bahçeli'nin tavrı daha önce Türk siyasetinde hiç görülmemiş bir şey. Koalisyon ortağı bir parti liderinin gazeteleri ve gazetecileri isim vererek eleştirdiği görülmüş bir olay değil. Neyi amaçladığını sormak lazım. Bizi MHP tabanına yakından tanıtmak istediği belli. Ancak çabuk sinirlenen ve tahrik olan insanların ülkesinde yaşadığımızı unutmamak lazım. Bu sözlerin nereye gideceğini düşünmek lazım.” (Murat Yetkin, Radikal)

4 Haziran günü faşist MHP'nin genel başkanı Devlet Bahçeli'nin “grup toplantısı”nda yaptığı konuşmada kendilerine karşı olan gazete ve gazetecileri isim vererek açıklaması, sözcüğün tam anlamıyla küçük-bur-

juva aydınlarına yönelik bir tehdit olmuştur. Murat Yetkin'in sözleriyle ifade edersek, bunlar, “MHP tabanına yakından tanıtılmıştır”. Her ne kadar Radikal yazarı Murat Yetkin, “çabuk sinirlenen ve tahrik olan insan-

lar ülkesinde yaşadığımızı”, dolayısıyla “bu sözlerin nereye gideceğini düşünmek” gerektiğini ifade etmişse de, herkesin bildiği gibi, Devlet Bahçeli’nin sözleri tüm küçük-burjuva aydınlara “ayağınızı denk atın” demektir.

1980 öncesini sürekli anımsayan ve 1980 öncesine dönülmesinden sürekli korkan küçük-burjuva aydınları, o dönemde faşist MHP’nin nasıl kitlesel katliamlar yaptığını, küçük-burjuva aydınlarnı nasıl sokak ortalarında öldürdüğünü de çok iyi bilmektedirler. İsa Armağan, Haluk Kırıcı, Mehmet Ali Ağca’nın yaptıkları, bir hayalet gibi onların üzerinde dolmaktadır. Ve MHP, onların bu korkusunu çok iyi bilmektedir. Devlet Bahçeli, gazeteleri ve gazetecileri isim vererek “MHP’ye dil uzatmakla” ve “devlete saygısızlık etmekle” suçlarken, arka planda 1980 öncesindeki faşist milis saldırıların görüntüsünü onlara anımsatmaktadır.

“Ya devlet başa, ya kuzgun leşe” çığlıklarıyla halka ve ilerici, demokrat aydınlara saldıran, onları katleden faşist MHP “değişmediğini” ve “değişmeyeceğini” bu gelişmeyle bir kez daha ortaya koymuştur.

Devlet Bahçeli’nin tüm küçük-burjuva aydınlara yönelik olan bu tehdidi, 1999 Nisan seçimlerinden sonra koalisyon hükümeti kurulması için çalışan ve bu amaçla “MHP değişti” propagandası yapan kesimleri birincil hedef olarak göstermesi ve özellikle de Radikal gazetesini ve yazarlarını ilk sıraya yerleştirmesi bir dönemin sona eriş işaretlerini vermektedir.

İlgili herkesin anımsayacağı gibi, özellikle Radikal gazetesi çevresinde toplanmış olan “eski solcu” ve yeni “neo-liberal” küçük-burjuva aydınları “serbest piyasa ekonomisi” ve “globalizm” propagandasında özel bir yere sahip olmuşlardır. Ancak bu kesimlerin en büyük korkusu, T. Özal’ın sürekli kullandığı “1980 öncesine geri dönmektir”. Bu nedenle her fırsatta, 70’lerdeki silahlı devrimci mücadeleyi karalamak için ellerinden gelen çabayı göstermişlerdir. Onlara göre, her şeyin sorumlusu silahlı devrimci mücadeledir; eğer silahlı devrimci mücadele olmasaydı, faşist MHP kitleleri katletmeyecek, küçük-burjuva aydınlarnı öldürmeyecekti!

Onlar, yıllar boyu gazetelerin köşelerinde ve manşetlerinde silahlı devrimci mücadelenin kitleler üzerindeki etkisini kırmak ve yok etmek için çaba sarf ederken, sorunun özünü ve olayların gerçekliğini unutturma-

ya çalışmışlardır. Ve bunda oldukça başarılı da olmuşlardır.

Gerçek ise, politik dilde ifade edersek, **faşist MHP’nin oligarşinin siyasal zorunun sivil vurucu gücünü oluşturduğudur**. Bu sivil vurucu güç, MHP, mevcut düzenin çelişkilerinin keskinleştiği, halk kitlelerinin mevcut oligarşik düzene karşı tepkilerinin arttığı ve eyleme dönüştüğü koşullarda, halk kitlelerinin terör yoluyla sindirilmesi ve pasifize edilmesi için kullanılmıştır ve varoluş koşulu da buna bağlıdır. Bu nedenle MHP, her dönemde oligarşik yönetimin, devlet terörüne bağlı olarak yürüteceği “sivil terör” ün örgütü olarak varedilmiştir.

Susurluk olayında, Gazi katliamında da bir kez daha görüldüğü gibi, faşist milis örgütlenme olarak MHP ile devletin zor güçleri her zaman iç içe olmuştur. Devlet Bahçeli’nin gazetecilerin isimlerini vererek yaptığı konuşma ve sonrasında **Genelkurmay başkanlığının yaptığı açıklamalar**, açık biçimde devlet-MHP ilişkisini bir kez daha gözler önüne sermiştir. “Devlete yönelik her türlü tehdit” karşısında “hazır ve nazır” olduğunu her fırsatta ortaya koyan faşist MHP, Sovyetler Birliği’nin dağıtılmışlığından sonra ortaya çıkan “yeni tehdit” unsurlarına karşı da devletin yanında yer aldığını açıkça ifade etmiştir.

Bu “yeni tehdit” unsurları Genelkurmay adına şöyle ortaya konulmuştur:

“İç dinamikleri kuvvetli olan Avrupa bölgesel azınlık dilleri Avrupa şartı’ ve ‘Kopenhag kriterleri’ ile alt kimliklerin ortaya çıkmasını teşvik etmektedir.

Avrupalılar için dinimizi değiştirmek mümkün olmadığına göre, gelişmiş ülkelere göç eden insanlarımız çok kültürlülüğü savunan Avrupa’da benimsenecek mi? Yoksa her kültüre siyasal bir tanım veren, ulusal azınlıklar yerine ‘halk grupları’ diyerek daha alt kimlikleri de ön plana çıkararak, temiz toplum, temiz ırk yaklaşımıyla kimlik çatışmaları teşvik edilmeye devam mı edilecek? ‘Bölgesel azınlık dilleri Avrupa şartını’ kabul ederek bölünmeler teşvik edilirken, kültür farklılığının neden olduğu çatışmalar **gelecekte de tehdit olarak devam edecektir**.

Ayrıca AB Katılım Ortaklığı Belgesinde de, bireysel hak ve özgürlükler

kapsamında, bu devletin kurucusu ve asli unsuru olan Kürt orijinli vatandaşlarımız için kültürel haklar, anadilde yayım ve eğitim hakları adı altında ülkemiz bölünmek istenmektedir. İçeriden ve dışardan desteklenen bu gelişmeler **milli birliğimizi ve toprak bütünlüğümüzü bozacak büyük bir tehdit niteliğini almıştır.** (Harp Akademileri Komutanlığı Silahlı Kuvvetler Akademisi Komutanı Tuğgeneral Halil Şimşek'in 11 Ocak 2001 tarihli konuşması)

Görüldüğü gibi, Genelkurmay'ın "yeni tehdit" algılaması ile Devlet Bahçeli'nin son konuşmasında ifade ettikleri bir bütünlük oluşturmaktadır. Doğal olarak, faşist MHP, devlete yönelik bu "yeni tehdit" karşısında da, ırkçı ve şovenist söylemlerle ifade edersek, "kelle vermektен ve kelle almaktan" kaçınmayacaktır. Ve şimdi "sol"dan "neo-liberalizm"e sığınan tüm küçük-burjuva aydınları, tutum, davranış ve söylemleri ile Genelkurmay'ın "yeni tehdit" tanımlamasının içine girmektedirler. Devlet Bahçeli de, "yeni tehdit" unsurlarının ülke içindeki uzantılarına karşı, "devlet adına" açıkça savaş ilan etmiştir.

Bu küçük-burjuva aydınlarına açıkça söylenmektedir ki, "ya adımlarınızı denk atarsınız, aksi halde 80 öncesinde olduğu gibi bedelini hayatınızla ödersiniz"!

Bu tehdit karşısında, "neo-liberal" küçük-burjuva aydınları için fazla seçenek de bulunmamaktadır. 1980 öncesinde olduğu gibi, faşist MHP'ye karşı duracak, kitleleri ve kendilerini koruyacak geniş bir silahlı devrimci mücadele de bulunmamaktadır. Kaçınılmaz olarak, Murat Yetkin'in sözleriyle ifade edersek, "çabuk sinirlenen ve tahrik olan" MHP tabanı yalnız başlarına kalmışlardır. "Sol'un şiddet kültürü"nden yakınan, bunu sona erdirmek için her türlü propaganda aracını kullanan ve özellikle "medya"da kümelenmiş bu küçük-burjuva neo-liberal aydınları, bugün ektiklerini biçmek durumundadırlar.

Bu neo-liberal küçük-burjuvalar kendi içlerinde bir bütünlük oluşturmaktan da uzaktırlar. Kimisinin geçmişi "eski sol"a uzanırken, kimisi "eski" faşist, şeriatçı bir geçmişten gelmektedirler. İçlerinde M. Ali Birand gibi T. Özal'ın koruması altında "medyatik" hale getirilmiş sözde "demokrat"lar da mevcuttur. Dolayısıyla, faşist MHP'nin tehdidi karşısında birleşik hareket etme

olanağına bile sahip olmayan bu neo-liberaler için tek yol "teslimiyetçilik" olarak görünmektedir.

Bir dönemlerin "Türk-İslam sentezcisi" ve T. Özal'la birlikte neo-liberalizm yandaşı "demokrat" haline dönüşen Taha Akyol, Devlet Bahçeli'nin tehdidi karşısında şöyle yazmak durumunda kalmıştır:

"MHP lideri Devlet Bahçeli, dün, medyaya genel eleştiriler yöneltmekle kalmadı, alışılmışın dışında bir tavırla, bazı gazetecileri ismen zikretti.

Bahçeli'nin sıraladığı listede 'dört yazı' ile ben de yer alıyorum.

Önce bir prensibimi belirteyim.

Ben yazılarımda daima saygılı bir üslup kullanmaya, kişilikleri, kurumları rencide etmemeye özen gösteririm. Bunu meslek ahlakının bir gereği sayarım.

Eleştirimde bile üslubumun 'sert' değil, farklı bir boyutu dikkat çekici, uyancı, düşündürücü olmasına çalışırım. İnanırım ki, 'sert üslup' mesajın ulaşmasını engeller, duygusallığı ön plana geçirir.

MHP'den bahseden dört yazım da tamamen bu ilkelere uygundur."

Taha Akyol, bu sözlerinin ardında, yazdığı dört yazıdan alıntılar yaparak, yazılarının "ne hakaret, ne karalama, ne iftira" içermediğini ispatlamaya çalışmıştır.

M. Ali Birand'ın açıklaması ise, Murat Yetkin'in açıklamasına benzer bir üslup taşımaktadır:

"Bahçeli'nin neden bu kadar sinirlendiğini anlayamadım. Gereksiz bir tepki gösterdi. Demek ki basındaki 4-5 kişiye çok önem veriyor ki isim vererek konuştu. MHP ile hiçbir alıp veremediğim yok. Ben MHP'nin AB konusunda uyguladığı politikaları eleştiriyorum. Partinin bu tavır sürerse ben de eleştirmeye devam edeceğim. Her eleştiriye kızılırsa bunun adı demokrasi olamaz."

Genelkurmay sözcülüğünden Başbakan yağcılığına kadar her telden çalan Fikret Bila ise, Devlet Bahçeli'nin "ifade ettiği bu görüş ve tavır, geçmiş görüş ve tavırlarıyla tutarlıdır" diyerek kendisini tehdit dışına çıkarmayı yeğlemiştir.

Yine "eski solcu", eski Cumhuriyet gazetesinin Genel Yayın Yönetmeni, sonra Özalcı, neo-liberal olan Hasan Cemal ise, Devlet

Bahçeli'nin konuşmasında adının geçmesinden cesaret alarak şöyle yazmaktadır:

“Sürpriz değil! Devlet Bahçeli seçim kampanyası için düğmeye bastı. Çünkü Meclis Grubu konuşmasını böyle yorumlamak daha doğru olur. MHP lideri, üslubu ve ele aldığı konularla seçimin yaklaşmakta olduğunu gösterdi.

Bahçeli seçim mi istiyor?
Erken seçimden mi yana?
Sanmıyorum.

Erken kapıyı çalacak bir seçimde MHP'nin sandıktan kolay çıkamayacağını, yüzde 10 barajını kolay geçmeyeceğini Bahçeli de görüyor.

Peki o zaman ne diye seçim kampanyası için düğmeye basmış olsun ki?

Belki de çaresizlikten...

Türkiye'nin kaçınılmaz olarak erken tarihte bir seçime doğru gittiğini gördüğü için kampanya düğmesine basmış olabilir.

MHP liderinin dünkü konuşmasında, üslubu ve bazı vurgularında bir telaş havası da dikkati çekiyor. Bu havada MHP'nin ürkek değil erkek olduğunu göstermek isteyen bir koku da var.

Hatta o kadar ki, basına abattından sopa sallayan bir tarz bile sınıyor bu havada...”

Hasan Cemal, Devlet Bahçeli'nin MHP'yi “merkeze” çekmeyi başaramadığından böylesine sertleştiğini yazarken, “Kimine göre MHP aslına rücu ediyor. Kimi de ‘MHP zaten aslından ayrılmış değil ki’ diyor” diyerek yazısını tamamlamıştır.

Görüleceği gibi, faşist MHP'nin genel başkanı Devlet Bahçeli'nin 4 Haziran tarihinde meclis grubunda gazetelerin ve gazetecilerin adını tek tek sıralayarak yaptığı konuşmadaki tehdit, hemen tüm küçük-burjuva aydınları tarafından “algılanılmış”tır. Ancak tehdidin nedeni ve sonuçları konusunda henüz bir “fikir birliği” oluşmamışsa da, faşist MHP'nin “ürkek değil, erkek” olduğunu göstermeye çalışacağından fazlaca da şüpheleri bulunmamaktadır. Bunu anlamaları için çok düşünmeleri, hatta zeki olmaları bile gerekmemektedir. Her zaman olduğu gibi, neo-liberal serbest pazar ekonomisi bakış açısından baktıklarında bile, Devlet Bahçeli'nin ne yapabileceğini ve ne yapmak

istediğini kolayca anlayabileceklerdir.

Bilindiği gibi, ülkemize T. Özal'la birlikte gelen neo-liberalizm, en açık biçimde, “herkesin istediğini yapması” olarak özetlenebilecek bir kavrayışı temsil eder. Bu kavrayış, amaca ulaşmak için her türlü yolu mübah sayan, bu açıdan hiçbir ilkeye ve ahlaki ölçüye sahip olmayan pragmatizmden başka birşey değildir. Bu açıdan bakıldığında, faşist MHP'nin başkanı Devlet Bahçeli'nin idam cezası konusundaki sözleriyle A. Öcalan'ın idam dosyasının “meclise indirilmesi” ve İmralı'dan “F-tipi cezaevine aktarılması” konusundaki açıklamaları bile neler olacağını göstermeye yetmektedir.

Devlet Bahçeli, neo-liberal aydınların dilinden konuşmakta ve onların kafa yapılarına uygun planlar hazırlamaktadır. İdam cezalarının kaldırılması konusunda gösterdiği “direnişin” çok fazla anlamı olmadığını bilen faşist MHP, sorunu “pratik yoldan” çözüme hesapları peşindedir. Eğer AİHM nedeniyle askıya alınmış olan A. Öcalan'ın idam dosyasını “meclise indirebilirse”, “şehit anneleri” edebiyatı ile tüm milletvekillerinin oylarıyla onaylanmasını sağlamayı hesaplayan faşistler, olabilecek aksiliklere karşı ellerinin altında bir “B planı” bulundurmaktadırlar. Bu “B planı”na göre, A. Öcalan, İmralı'daki “özel uygulamadan” çıkartılarak, “herkes gibi” normal cezaevine gönderilecek ve orada “gereği” düşünülecektir. Böylece, ne Meclis oylaması yapılması gereği, ne AB'nin Kopenhag kriterlerinin çiğnenmesi sorunu ortada kalacaktır.

İşte Devlet Bahçeli'nin faşist “pragmatizmi” böylesine görünür niteliktedir.

Ve bazı neo-liberaller ise, bu gelişmeler karşısında faşist MHP'ye biraz taviz verilmesinden yanadırlar. Başını *Hürriyet* gazetesinin “değerli” genel yayın yönetmeni ve TÜSİAD üyesi Ertuğrul Özkök'ün çektiği bu “tavizci” neo-liberal kafa yapısına göre, faşist MHP'nin tüm “hassasiyeti” A. Öcalan konusunda odaklandığından, sorunu “B planı” çerçevesinde çözmek yerinde olacaktır.

Devlet Bahçeli'nin isim vererek gazeteleri ve gazetecileri hedef gösterdiği konuşmasının ardından Ertuğrul Özkök'ün sanki böyle bir konuşma yapılmamışçasına köşesinde yazdıkları bu konuda yeterli ip uçları verecek niteliktedir. Şöyle yazmaktadır “değerli” genel yayın yönetmeni “Şehit annelerine zor bir mektup” başlıklı 6 Haziran tarihli yazısında:

“Bu yazımın adresi şehit anaları. Evladını PKK ile mücadelede kaybetmiş anneler, babalar, kardeşler, eşler, sevgililer, çocuklar, arkadaşlar.

Yani Avrupa Birliği tartışmalarının gündemin zirvesine oturduğu şu günlerde, köşesinde oturup sessizce bu tartışmayı izleyen insanlar.

İşte onlara seslenmek istiyorum.

Benim ailemde PKK savaşında hayatını kaybetmiş bir şehit yok.

Sülalemde de yok.

Benim sülalemin şehitleri Bulgaristan topraklarında yatıyor.

Yani biz hem şehit verdik, hem de toprak...

PKK ile mücadelede hayatını kaybeden şehitlerimiz ise hayatlarını verdiler, topraklarını vermediler.

Biz şehitlerimizi orada bırakıp, anavatana döndük.

Büyüklerimiz, ‘Burası son vatanımız. Buradan başka gidecek yerimiz yok’ cümlesini İstiklal Marşı’nın sözleri gibi kafamıza yazdılar.

Yıllarca ‘Bulgar mezalimini’ anlatan hikâyelerle büyüdük. Ama aradan epey yıl geçti.

PKK ile mücadelede evlatlarını kaybeden insanların içindeki ateş ise hâlâ çok sıcak.

Onların içindeki acıyı anlamamak için insani duygulardan nasibini hiç almamış olmak gerekir.

Bilirim idam cezası, çocukların canını alan caniler için en ağır cezadır, yine bilirim ki aynı idam cezası o anneler için de adaletin tecellisidir.”

Ertuğrul Özkök, tüm bu “duygusal” ve “milliyetçi” sözlerini “şehit anneleri”nin, adını vermeden A. Öcalan’ın “idam cezası”nın uygulanması konusundaki “istekleri”nden vazgeçmelerini, “Avrupa Birliği’ne doğru tarihi yürüyüşe katılmaları” çağrısıyla bitirmektedir.

Görünüşte E. Özkök, AB için A. Öcalan’ın idam edilmesinden vazgeçme taraftandır. Ancak sözlerindeki ağır “duygusal” hava ve milliyetçi söylemle, “idam cezasını adaletin tecellisi” olarak sunmaktadır. O çok sevdiği “çağdışı”, “insanlık dışı” sözler bu kez yazısında hiç geçmemektedir. O, bir yandan Devlet Bahçeli’nin tehdit alanının dışına çıkmaya ve sonunun 70’lerdeki *Milliyet*’in ge-

nel yayın yönetmeni Abdi İpekçi ya da kendi gazetesinin eski genel yayın yönetmeni Çetin Emeç gibi olmaması için çabalarken, diğer yandan A. Öcalan’ın idamı konusunda her türlü pragmatik çözümü destekleyeceği mesajını vermektedir.

E. Özkök’ün yazısının satır aralarından okunacağı gibi, tüm “medyatik” neo-liberaler faşist MHP’nin tehdidini doğru algılamışlar ve bu tehditten kendilerini kurtarabilmek için A. Öcalan’ın idam edilmesine ya da “hal edilmesine” “yeşil ışık yakmaya” hazırlanmaktadır.

Onlar, küçük-burjuva aydınının dar bakış açısıyla ve küçük-burjuvazinin korkak ve kaypak sınıf özelliği ile biçimlenmişlerdir. Dolayısıyla faşizm karşısında, her zaman olduğu gibi, “uzlaşma” yanlısıdır. Faşistleri “azdırmamaktan”, bunun için “küçük tavizler” vermekten yanadırlar. Hitler faşizmi karşısında da, Mussolini ve Franco faşizmi karşısında da, küçük-burjuvazinin ve aydınının tutumu böyle olmuştur. Faşistlerin komünistlere karşı tutumlarına “sessiz” kalarak, faşistleri ehlileştirileceklerini, yatıştıracaklarını sanmışlardır. Bu nedenle, yıllarca anti-faşist cephenin kurulmasına karşı çıkmışlardır.* Ama sıra kendilerine geldiğinde, buna karşı çıkacak hiç kimse bulamamışlardır.

Bugün, Devlet Bahçeli’nin açık tehdidi karşısında küçük-burjuvazinin ve aydınların bu kaypak ve “teslimiyetçi” tutumu bir kez daha ortaya çıkmıştır. Faşist MHP’nin terör yöntemlerini kullanması için “yeşil ışık”

* Faşizme karşı bu küçük-burjuva tutum öylesine köklüdür ki, bugün hâlâ faşizme karşı birleşik cepheye karşı olmakla övünen küçük-burjuva aydınları bulunmaktadır. Bunun son örneğini, “solda şiddet kültürünü yok etmeyi” kendisine görev edinmiş Can Dündar vermiştir. Can Dündar, Fransa’daki cumhurbaşkanlığı seçimlerinde ırkçı ve faşist Le Pen’in ikinci tura kalması üzerine başlayan anti-Le Pen harekete ilişkin yazısında şunları yazmıştır:

“Eskiden anti - faşist cephelere inanırdım.

Çok yürüdüm öyle pankartların ardından...

O uğurda akıtılmış çok kan gördüm; nice yoldaş gömdüm o cephenin kabrine...

Yolun sonu, karşısında cepheleştiğimizden daha ağır bir faşizm oldu.

Artık inanmıyorum, aynı toprakta düşman kamplara yerleştirilmiş kıtalara...

Toplumda ‘aykırı’ bir eğilim filizlendiğinde ‘Ezelim’ diye süngü takanlara değil, ‘çözelim’ diye kafa yoranlara kulak kabartıyorum.

Çağdaş demokrasilerin harcındaki tilsimin ‘dışlayıcılık’ değil, ‘katılımcılık’ olduğuna inanıyorum.” (Milliyet, 25 Nisan 2002)

yakılmaktadır. Erken genel seçimin gündemde olduğu bir dönemde bu küçük-burjuva tutum, seçim döneminde ülke çapında faşist MHP'nin terör politikasını yürütmesi için uygun bir zemin oluşturmaktadır. Böylece faşist MHP'nin diğer partilerin seçmenlerini yıldırarak kendilerine oy verilmesini sağlamak amacıyla "terör tehdidi"ni kullanmasının önü açılmış olmaktadır.

İşte faşist MHP'nin genel başkanı Devlet Bahçeli'nin 4 Haziran günü yaptığı konuş-

mada söyledikleri, böylesine yalın bir gelişmenin başlangıcıdır. "Medyatik" olsun olmasın, "eski solcu" ya da yeni liberal tüm küçük-burjuva aydınları bir kez daha (ya da "üç-beş kez") düşünmek zorundadırlar. Ölümünü sabırsızlıkla bekledikleri B. Ecevit'in 12 Mart darbesi sonrasında söylediği şu sözü anladıklarında iş işten geçmiş olmamalıdır:

"Baskıyı, baskı yapanlar değil, baskıya boyun eğenler getirir."

Menkul Kıymetler Borsası Hâlâ Kazandırmaya Devam Ediyor!

“Kemal Derviş ve Hüseyin Kıvrıkoğlu gibi psiko-ekonomistlerin kurmaylığında, televoleci ekonomistlerin figüranlığında oynanan oyunun senaryosu, her zaman olduğu gibi, IMF tarafından yazılmıştır.

Yapılmak istenen, onlarca yıldır süren ekonomik bunalımın derinleştiği bir evrede emperyalizme bağımlı bir ülkede halk kitlelerinin sessiz sedasız herşeye boyun eğmelerini sağlamaktan ibarettir.

Bir yandan emperyalist sistem dışında bir çıkışın, kurtuluşun bulunmadığının propagandası yapılırken, diğer yandan yaşanan krizin bir ‘talihsizlik’, bir ‘kaza’ olduğu, dolayısıyla büyütmenin, önemsemenin fazlaca anlamı bulunmadığı inancı yerleştirilmektedir. Sorun, sadece ‘inanmak’tır; ‘yukardakilere’ inanmaktır!

Psiko-ekonomistler ile televoleci ekonomistlere göre ekonomik kriz, ‘bir fırsata dönüştürülebilir’; ülkenin, onlarca yıldır süregiden yüksek enflasyondan, işsizlikten, yoksulluktan, az üretmekten, gelir adaletsizliğinden kurtuluşu için ekonomik kriz ‘bir fırsat’ yaratmıştır!

Zaman fırsatlardan yararlanma zamanıdır, gün fırsatçıların günüdür.

2001 yılında enflasyonun %88,9 olması, iç borçların 122 katrilyon 199 trilyon TL olması, dış borçların 118 milyar dolara çıkması hiç önemli değildir. Yeterki psiko-ekonomistler ile televoleci ekonomistlere inanılsın! ‘2002 yılına Türk insanı büyük bir moralle giriyor. Eskiye göre daha iyi. O bakımdan ben Türkiye’de böyle Arjantin benzeri bir şeyin olacağını zannetmiyorum. Bu moralle sanıyorum, Türkiye daha iyiye gidecek. Nitekim borsa yavaş yavaş yükselmeye başladı. Birtakım kararlar alınıyor. Bunların hepsinin bileşkesi, neticede Türkiye’yi düzlüğe çıkaracaktır, diye inanıyorum. 2002’de daha iyiye gidecek, bu 1-2 sene daha iyiye giderek gelişecek!’

Basit bir mantıkla, sıfatı Genelkurmay Başkanı olan bu psiko-ekonomiste göre, borsa ‘yavaş yavaş yükselmeye başladı’ysa, bu ‘iyidir’, insanlara ‘moral’ getirir, ‘gerekli kararlar da alınca’ ekonomi düzeldir!

Bu psiko-ekonomistin açıklama yaptığı tarihe bakıldığında, yani 8 Ocak 2002 tarihinde, İMKB endeksi 15.000’i ‘test’ edip, 14.878 puandan kapanmıştır. İstanbul Borsası’nın 2000 yılını 9.437 puanla kapattığı düşünüldüğünde, 8 Ocak 2002 tarihinde ulaşılan 14.878 seviyesi, ‘tarihi bir rekor’ olarak tanımlanabilir. Borsanın yükseliş oranı %57 olmaktadır. Hernekadar tarihler 21 Ocak 2002’yi gösterdiğinde İMKB-100 endeksi yeniden 12.629 seviyesine düşmüşse de bunun önemi yoktur, çünkü ‘yükselen bir borsada kâr realizasyonları normaldir’!

Böylece, televoleci ekonomistlerin inandınıcılığını yitirdiği bir evrede devreye giren psiko-ekonomistler sayesinde **bir ülke ekonomisinin durumunu**

borsaya bakarak saptamanın olanaklı olduğunu bir kez daha öğrenmiş bulunuyoruz.” [Kurtuluş Cephesi, Sayı: 65, Ocak-Şubat 2002]

Bugüne kadar *Kurtuluş Cephesi*'nin değişik sayılarında ülkemizde uygulanan IMF programının niteliğini ortaya koyarken, sürekli olarak, bu programının özünün, halk kitlelerinin yoksullaştırılması ve mülksüzleştirilmesiyle sağlanan kaynaklarla (kendi söylemleriyle ifade edersek “faiz dışı fazla” ile) dış borçların ödenmesini garanti altına almak olduğunu altını çizdik. Ve IMF ile Aralık 1999'da yapılan stand-by anlaşmasıyla bu sürecin başlatıldığını ortaya koyarken, İstanbul Menkul Kıymetler Borsası'nın özel bir yere sahip olduğunu belirtmiştik. *Kurtuluş Cephesi*'nin Ocak-Şubat 2000 tarihli 53. sayısında şunları yazdık:

“İşini bilen memur” rüşvet yoluyla, kendisiyle aynı koşullarda yaşayan ve gelirleri sürekli azalan kesimlerin sırtından kendi bireysel yaşamı için ‘avantajlar’ elde ederken; bir başka ‘işbilenler’ ise, siyasal parti ilişkileri içinde yolsuzluklarla kendini kurtarmaya çalışmıştır. Bu ve benzeri bir çok somut olguda açıkça gözlenen ‘yeni kavrayış’, ‘eski solcuların üstün gayretleri’ ile kent küçük-burjuvazisi içinde kalıcı hale gelmiş ve bu küçük-burjuva zihniyeti toplumun her kesimine yayılmıştır. Bunun sonucu ise, faiz, repo, döviz vb. yollarla ellerindeki paraları günlük, haftalık ya da aylık olarak ‘değerlendiren’, böylece kendini enflasyona ‘ezdirtmeyen’ ‘işbilen’, ‘akıllı’, ‘kafası çalışan’ küçük-burjuva bireylerin sayısal artışı olmuştur.

Bu bireyler, kendi bireysel ‘kurtuluş’ yolunu bulduklarını sandıklarından, her türlü toplumsal mücadeleye karşı olmuşlar ve bu mücadelenin ‘çağdışı’ olduğunu propagandasını yapmışlardır. Kapitalizmin ‘nimetleri’nden nasıl yararlandıklarını öve öve bitiremeyen bu kesimler ve onların dünya görüşü, ülkemizde yıllardır süren depolitizasyon sürecinin de temel dayanağı olmuşlardır.

Ama kapitalizmin kendi yasaları işlemeye devam etmiştir. Kent küçük-burjuvazisinin gerçek gelirlerinin dışından elde ettikleri ‘kazançlar’la

sürdürdükleri yaşam koşulları, emperyalist ekonomilerin buhranıyla birlikte sona ermiştir. Ancak yıllardır sürdürdükleri yaşam alışkanlıkları, dünya kavrayışları, bireycilikleri, onların bu gerçeği görmesini ve bilincine varmasını engellemiştir. Şimdi o çok sevdiği ve içinde ‘mutlu’ oldukları kapitalizmin yasaları, görmedikleri ve görmek istemedikleri gerçekleri, onları mülksüzleştirerek göstermek durumundadır. **Sınıf olarak**, her zaman mülksüzleşerek **proleterleşmekten** korkan küçük-burjuvazi, yeni ‘milyenyum’un ‘gözkamaştıncı havayı fişek gösterileri’ altında son dansını yapmaya çalışmaktadır. Bu dansın salonu İstanbul Borsası ve sloganı ‘borsa kazandıyooor’ olmaktadır. Böylece 1982 banker olaylarından sonra, **ülkemizin tarihinin en kapsamlı mülksüzleşme dalgası**, mülksüzleştirilecek olan küçük-burjuvazinin, emperyalizmin ‘globalizm’inin ve oligarşik yönetimin tezahürat korosu olarak yer aldığı bir törenle başlamıştır.”

Bu törenin ilk büyük vurgunu Ocak 2000 yılında gerçekleştirilmiş ve 18 Ocak 2000 günü İMKB-100 endeksi 19.577 seviyesine çıkmıştır. (2.087 dolar) Borsacıların çok sevdiği “pratik” konuşma diliyle ifade edildiğinde, bu tarihte endeks 3,2 cent olmuştur.*

2000 yılını 9.437 seviyesinde tamamlayan İMKB-100 endeksi (817 dolar) 1,3 cente düşmüştür.

2001 yılını 13.782 seviyesinden kapatan endeks (557 dolar) “pratik dilde” 0,9 cent olmuştur.

İMKB-100 endeksi 2002 yılının ilk ayını IMF’den gelecek olan 9 milyar doların propagandası ile 13.252 seviyesiyle tamamlarken (591 dolar) yeniden 1 cent düzeyine yükselmiştir. Bundan sonraki aylarda dolardaki düşüşe karşın İstanbul borsası küçük çıkışlar dışında sürekli düşme “trendine”

* İMKB Endeksi'nin dolar bazındaki değerinin bu “hesaplanması”, borsa birleşik endeks rakamının doların o anki TL değeri ile bölünmesiyle yapılmaktadır. Ancak borsa endeksinin dolar bazındaki değeriyle uzaktan yakından ilgisi yoktur.

girmiş- tir. Mayıs sonuna gelindiğinde borsa endeksi 10.894 olurken (421 dolar) yenden Şubat 2001 krizi günlerindeki seviyesine geri dönerek 0,7 cent olmuştur.

IMF ile Aralık 1999'da imzalanan standby anlaşmasından günümüze kadar geçen zaman içinde İstanbul borsasının 18 Ocak 2000 tarihindeki seviyesine hiçbir biçimde yaklaşmadığını, ilgili ya da ilgisiz herkes kolayca anlayabilecektir. Bunun somut anlamı ise, Ocak 2000 ayında borsadan alınan 100 dolarlık hissenin bugünkü değerinin 30 dolara indiğidir. (Aynı dönemde dolar, üç misli değer kazanmıştır.) Yıllık ortalama devlet tahvillerinin faiz oranlarının %80'ler seviyesinde olduğu gözönüne alındığında, borsaya yatırılan 100 doların en azından 354 dolar "getiri" sağlaması gerekirken 30 dolar seviyesine inmesi, her 100 dolar sahibinin reel olarak 400 dolarlık bir "getiri" kaybına uğradığını göstermektedir.

Bir başka deyişle, spekülasyon ve "medyatik" propaganda ile "cazip bir yatırım alanı" ve "yükselen piyasa" olarak lanse edilen İstanbul borsasında İMKB-100 endeksinin bugün olması gereken düzey 48.000'ler seviyesidir. 2000 yılının Ocak ayında yapılan propagandalara inanarak borsaya "yatırım" yapan her kişinin yatırdığı parasını geri alabilmesi için ise, İMKB-100 endeksinin bugün olması gereken seviyesi 15.000'dir. Her iki durumda da ortaya çıkan fark, "birileri" tarafından alınmıştır. Bu paralar, bankalar tarafından, büyük oranda devlet bono ve tahvillerine yatırılmıştır. Böylece maliyeti neredeyse sıfır olan bir kaynaktan elde edilen "finansman"la, milyarlarca dolarlık faiz geliri sağlanmıştır.

Takasbank'ın verilerine göre 23 Mayıs

2002 tarihi itibarıyla borsa aracı kurumlarındaki "açık hesap" sayısı 2 milyon 11 bin, "bakiye hesap" 1 milyon 228 bindir.* Bu da, 3 milyon 340 bin hesap olmaktadır ki, bire bir ölçüsünde düşünüldüğünde bu kadar kişinin borsaya para yatırdığı görülmektedir. Ve yine aynı verilere göre, borsaya para yatırımlarının 2/3'ünün hesapları fiilen kapanmış durumdadır. Kaba bir hesaplama ile 10 milyar dolarlık hesap devre dışı kalmıştır. Bunlara resmen kapatılan hesaplar da eklendiğinde borsada kaybedilen para miktarının 40-50 milyar dolara çıktığı söylenebilir. (Gerçek rakamlar açıklanmadığından son iki buçuk yıl içinde borsaya giren toplam para miktarını tam olarak hesaplamak da olanaksızdır.) Şu kadarı kesindir ki, bugün devletin 80 milyar dolara ulaşan iç borç stokunun kaynağı "aracı kurumlar" aracılığıyla büyük ölçüde borsadan sağlanmıştır. Bunun gerçekleşmesinde "medya"da çalışan küçük-burjuvaların özel bir rolü vardır. Onlar, kimi durumda doğrudan borsa oyuncusu olarak, kimi durumda borsa yoluyla küçük-burjuvaların mülksüzleştirilmesinin aracı olarak "piyasa yapıcı aktörler" olmuşlardır.

Tüm bu gerçeklere rağmen, hâlâ borsaya para yatırımlar çıkılmaktadır. En azından Takasbank verilerine göre 1 milyon 228 bin kişi için borsa bir "umut" ve "köşe dönme yeri" olarak varlığını sürdürmektedir. Bu da, "medya"lık "aktörler" in henüz işlevlerini yitirmediklerinin bir göstergesidir. Onlar inancılıklarını yitirdikleri oranda işsiz kalacaklar ve işsiz kaldıkları oranda borsa yoluyla küçük-burjuvazinin mülksüzleştirilmesi operasyonu da sona erecektir. Ama o gün geldiğinde, mülksüzleşmemiş küçük-burjuva bulmak da oldukça zor olacaktır.**

* Kimileri için küçük-burjuvazinin mülksüzleşmesi, aynı zamanda proleterleşme sürecini hızlandıracığından, sosyalizm için koşulları daha da olgunlaştıracağı düşünmektedirler. Bu düşünceye göre, mülksüzleşen küçük-burjuvazi, "zincirinden başka kaybedecek bir şeyi olmayan" proleterler olarak mevcut düzene karşı sosyalist saflara geçeceklerdir. Aynı şekilde bu düşünceye göre, küçük-burjuvazinin böylesine mülksüzleştirilmesi, aynı zamanda sosyalizmin inşası sırasında büyük bir direnç gösteren küçük mülk sahiplerinin bugünden ortadan kalkmasını getireceğinden, sosyalizmin inşasına ilişkin en önemli sorunlardan birisi de aşılmış olacaktır. Burada gözden kaçırılan küçük bir "aynı"dır: Mülksüzleşme ile proleterleşme ve proleterleşme ile sosyalist mücadele birbirleriyle özdeş değildir.

* Aracı kurumların müşterileri adına Takasbank'ta açtığı her hesap "Açık hesap", içinde hisse senedi bulunan hesaplar da "Bakiyeli hesap" olarak tanımlanmaktadır.

KADİR MANGA

ALPASLAN ÖZDOĞAN

SİNAN CEMGİL

31 Mayıs 1971 / Nurhak

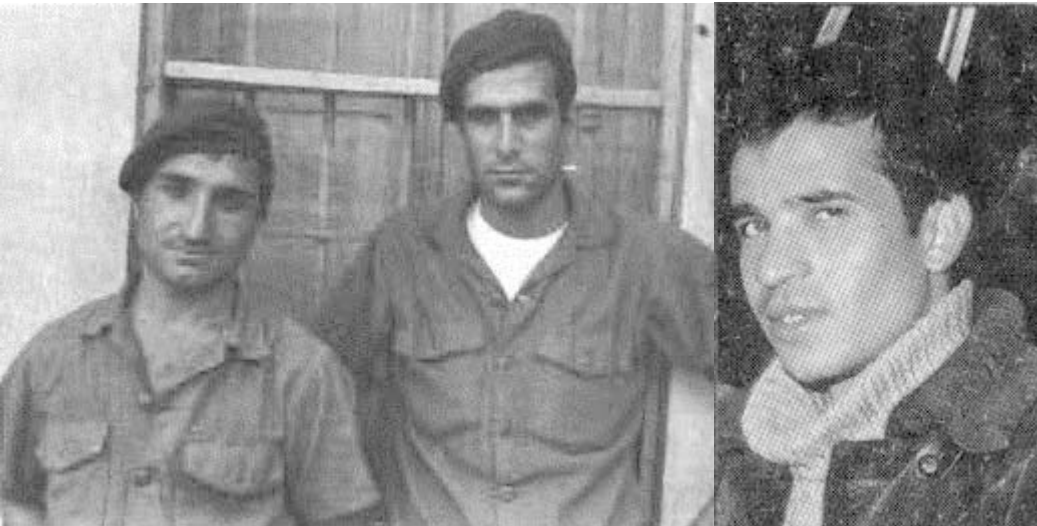
TÜRKİYE HALK KURTULUŞ ORDUSU **KURUCU VE ÖNDERLERİ**

6 Mayıs 1972 /Ankara

YUSUF ASLAN

DENİZ GEZMİŞ

HÜSEYİN İNAN

TÜRKİYE HALK KURTULUŞ PARTİSİ-CEPHESİ

İlk Genel Komite Üyesi

HÜSEYİN CEVAHİR

1 HAZİRAN 1971

İSTANBUL/MALTEPE

1947'de Tunceli'de doğdu. Yüksek öğrenim için Ankara Siyasal Bilgiler Fakültesine girdi. Burada devrimci gençlik hareketlerine katıldı. Dev-Genç içinde yer alan Hüseyin yoldaş, Mahir Çayan yoldaşla bu mücadele içinde tanıştı. THKP-C'nin oluşum sürecinde yer aldı ve kurucularından oldu. Oluşturulan ilk Genel Komite'de yer alarak, Doğu Anadolu Bölge Sorumluluğu'nu üstlendi.

THKP-C'nin 1971 yılında başlattığı Öncü Savaşının ilk evresinde gerçekleştirilen merkezi eylemlerin içinde yer aldı. İstanbul'da şehir gerillasının yaratılması amacıyla alınan karar üzerine Mahir yoldaşla birlikte buraya geçti. Has'ların günlük gelirlerinin kamulaştırılması ve Siyonist ajan E. Elrom'un tutsak alınması eylemlerine katıldı.

Elrom eylemi üzerine oligarşinin başlattığı kuşatma ve imha operasyonu sırasında, 29 Mayıs 1971'de Mahir yoldaşla birlikte İstanbul-Maltepe'de kuşatıldılar. Bu iki "adalı"nın üç gün süren kuşatması, 1 Haziran günü başlatılan operasyonla sonlanırken, Cevahir yoldaş şehit düştü, Mahir yoldaş ağır yaralı olarak tutsak edildi.

Cevahir yoldaşın sanat ve kültür üzerine yayınlanmış çeşitli yazılarının yanında, Küba Devrimi üzerine bir yazısı bulunmaktadır.

1960 yılında Kars'da doğdu. 1977'de devrimci mücadeleye THKP-C/HDÖ saflarında katıldı. 1977-1979 yılları arasında Kars bölgesinde örgütsel faaliyette bulunan "Dede", bu dönemde faşist milis güçlere karşı THKP-C/HDÖ'nin gerçekleştirdiği silahlı eylemlerde yer aldı. MHP Kars İl Başkanı'nın cezalandırılması eylemine katıldı. 12 Eylül askeri darbesi koşullarında tutsak edildi. 1986 yılına kadar Selimiye, Metris, Sağmalcılar ve Erzurum Askeri Cezaevlerinde yattı.

1986 yılında tutsaklığı sona erer ermez pratik örgütsel faaliyet içinde yer aldı. THKP-C/HDÖ'nin 1991-1993 yılları arasında gerçekleştirdiği "30 Mart-Kızıldere Harekâtı" (1991); "Eylül Harekâtı" (1992) ve "15 Mart Harekâtı" (1993) içinde yer aldı. THKP-C/HDÖ İstanbul İl Komitesi üyesi olan "Dede" yoldaş, bir şehir gerillası olarak savaşın tüm zorluklarına ve olanaksızlıklarına rağmen üstlendiği görevleri yerine getirmekte tereddüt etmedi.

9 Mayıs 1993 Pazar günü saat 12'de İstanbul/Fatih'teki örgüt evinin oligarşinin zor güçlerince basılmasıyla başlayan çatışmada şehit düştü.

ĞAĞEDED SARIKAYA

1960/KARS

9 MAYIS 1993/İSTANBUL

1963 yılında Kayseri'de doğdu. Daha henüz Ortaokul sıralarındayken devrimci mücadeleyle tanıştı. THKP-C/HDÖ sempatisini örgütsel çalışmalarda kendisinden istenen her şeyi yerine getirmek için olanca gücüyle çalıştı. Örgüt saflarında ortaya çıkan II. Sağ-sapmanın yarattığı kargaşa içinde bir süre Kayseri ile sınırlı bir ilişki içinde bulundu. 1979 sonlarında bu sağcı unsurlara yönelik polis operasyonunda tutsak edildi. Ankara/Mamak cezaevinde yattı. Tutsaklığının ilk gününden itibaren örgütle bağlantı kurdu ve THKP-C/HDÖ'nin örgütsel işleyişine dahil edildi. 1981'de tutsaklığı sona erdikten sonra değişik kentlerdeki örgüt üyeleri arasında bağlantıların kurulmasında çalıştı. Her koşulda cezaevindeki tutsak yoldaşlarıyla bağlantı kurmayı başardı. Bu görevlerini 1986 yılına kadar aksatmadan sürdürdü. İşkenceler sonucu meydana gelen rahatsızlık nedeniyle Ankara'da kaldırıldığı hastanede 21 Mayıs 1986'da yaşamını yitirdi.

LEYLA DOĞAN

1963/KAYSERİ

21 MAYIS 1986/ANKARA

**TKP/M-L VE TİKKO
KURUCUSU VE ÖNDERİ
İBRAHİM KAYPAKKAYA**

*18 MAYIS 1973
DİYARBAKIR*

1949 yılında Çorum'da doğdu. İlkokulu bitirdikten sonra Hasanoğlan Öğretmen Okulu'na girdi. Burayı bitirdikten sonra İstanbul Çapa Yüksek Öğretmen Okulu'na başladı. Aynı zamanda İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesi-Fizik Bölümü öğrencisi olan Kaypakkaya, sol düşüncelerle burada tanıştı. Mart 1968'de Çapa Fikir Kulübü'nün kurucuları arasında yer aldı. Çapa Fikir Kulübü'nün başkanı olan Kaypakkaya, 6. Filo'ya karşı bildiri yayınladığı gerekçesiyle Kasım 1968'de okuldan atıldı.

FKF ve TİP içinde ortaya çıkan ayrışmada MDD kesiminde yer aldı. İşçi-Köylü gazetesinin İstanbul'daki bürosunda çalışan Kaypakkaya, Aydınlık ve Türk Solu dergilerine yazılar yazdı. Aydınlık içinde meydana gelen ayrışmada D. Perinçek'in başını çektiği PDA saflarında yer aldı. 1972 yılına kadar PDA (TİİKP) saflarında çalıştı ve DABK üyesi olarak görev yaptı. Bu tarihte PDA oportünistleriyle yolları ayrıldı. D. Perinçek ve çevresinin revizyonist ve oportünist olduklarını söyleyen Kaypakkaya, ayrılık sonrasında TKP/ML-TİKKO'yu kurdu.

TKP/ML faaliyetlerinin yoğunlaştırıldığı Dersim bölgesinde mücadele ederken, 24 Ocak 1973'de Vartinik mezrasında oligarşinin resmi zor güçleri tarafından sarıldı. Çatışma sırasında Ali Haydar Yıldız şehit düşerken, Kaypakkaya yaralı olarak çatışma alanından uzaklaştı. Ancak beş gün sonra kendisinin kaldığı köydeki bir öğretmenin ihbarıyla yakalandı. Dört ay süren işkencelerde hiçbir şeyi kabul etmedi ve bu işkenceler sonucu 18 Mayıs 1973'de şehit düştü.

Onun işkencedeki kararlı tutumu tüm devrimciler için bir örnek olmuştur.

Nurhak: Bir Kır Gerilla Deneyimi*

31 Mayıs 1971 günü Maraş'ın Nurhak bölgesinde İnekli Köyü yakınında Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu (THKO) gerillalarının pusuya düşürülmesinden bu yana 22 yıl geçti. Bugün THKO adlı bir örgüt fiilen mevcut değildir. 1974'lerde "sosyal-emperyalizm" teorilerine yönelen bir kısım THKO üyelerinin "parti" konusundaki "eksikliklerini" gidermek amacıyla TDKP'yi oluşturmaya yönelmeleri THKO'nun fiziki ve politik olarak sonunu oluşturan bir adım olmuştur. Kendilerini THKO-Mücadelede Birlik olarak tanımlayan kesimin "mucize adam"ının aynı amaçla TKEP'i oluşturmaya yönelmesi THKO adının THKO-TDY dışında tümüyle politik plandan çıkmasına neden olan son adımdır. Böylece THKO, Türkiye Devrimi'nde Deniz Gezmiş, Sinan Cemgil, Yusuf Aslan, Kadir Manga, Alpaslan Özdağın ve Hüseyin İnan'la devrimci bir politik örgüt olarak yerini almıştır.

THKO, kısa süren gerilla savaşıyla bir dizi deneyimi ve bu deneyimden çıkan dersleri barındıran özel bir tarihsel olgudur. İçerdiği "fokocu" gerilla savaşı anlayışıyla içine girdiği açmazları, önder kadroların yitirilmesinden sonra kalanların silahlı devrimci savaşı terk etme tutumlarıyla aşamaması, örgüt olarak yok oluşu getirdiyse de, şehir ve kır gerilla savaşının ülkemizdeki ilk başlatıcıları olarak zengin deneyimler bırakmıştır. Bu deneyimlerin yanında THKO'nun 1971 yılında gerçekleştirdiği silahlı eylemler, ülkemizdeki devrimci mücadelenin gelişiminde önemli bir etki bırakmıştır.

THKO, devrimci silahlı mücadelenin Deniz Gezmiş'le simgeleşen kurallarının ortaya çıkmasında da önemli bir yere sahiptir. Sivil halka zarar vermemek, tutsak edilmiş emperyalizmin ve oligarşinin silahlı unsurlarına insanca davranmak vb. bazı kuralların halkın bilincine kadar yerleşmesinde etkili olmuştur. 1971-72 döneminde THKP-C'nin devrimci silahlı mücadelenin sürdürülüşünde gösterdiği kararlılıkla birleşen bu değerler, daha sonraki dönem üzerinde derin izler bırakmıştır.

Herşeye karşın THKO'nun kır gerilla deneyimi, başarısızlıkla sonuçlanmasına rağmen, ülke tarihindeki ilk olma özelliğiyle birleşerek düşman tarafından kuşatılmış bir arazide kır gerilla savaşının hazırlığı, başlatılması ve sürdürülmesi konusunda önemli derslerle doludur.

THKO'nun kır gerillası deneyiminin ana özelliği, düşman tarafından kuşatılmış iç bölgelerde gerilla savaşının örgütlenmesidir. Açık sınır ilişkilerinin kullanılmadığı, sınırların sadece askeri lojistik için belli bir işleve sahip olduğu bir gerilla savaşı olarak ortaya çıkmıştır.

* Bu yazı, ilk kez *Kurtuluş Cephesi*'nin Temmuz-Ağustos 1993 tarihli 14. sayısında yayınlanmıştır.

İkinci özelliği ise, “uygun alan-uygun nüfus” ilişkisinin gerillanın planlanmasında ve yer seçiminde bir ölçüt olarak kullanılmasıdır.

Böylece THKO, alışlagelmişliğin dışına çıkmış ve sadece belli bir örgütlülüğün varolduğu, dolayısıyla ilk kadro sorununun kendiliğinden çözüldüğü bir kavrayışın dışında kalmıştır. Amaç, kır gerilla birliğinin kırsal alanlarda köylülüğü örgütleyerek bir halk ordusu (düzenli ordu) haline gelmektir. Böylece hareketli gerilla birliğinin, gelecekteki halk ordusunun çekirdeği olması ve halk ordusunun bu birliğin gelişimine bağlı olarak oluşturulması anlayışı THKO'nun faaliyetini belirlemiştir.

Üçüncü özelliği ise, kır gerilla savaşını 3-5 kişilik silahlı grupların eylemlerinin gelişimi olarak değil, **kır gerilla birliğinin** eylemliliği olarak ele almasıdır. Doğal olarak, bu gerilla birliğinin, gerek kitle içinde genişlemesi, gerekse lojistik desteğini sürdürebilmesi “**birlik**” düzeyinde ele alınmıştır. (Pratikte ülkemizdeki milli krizin olgun olduğu düşünüldüğünden gerilla savaşının -Öncü Savaşı- hızla Halk Savaşına dönüşeceği varsayılmıştır. Bu da hazırlık aşamasından, gerillanın faaliyet dönemine kadar her alanda kendisini hissettirmiştir.)

Bu temel özellikleri ile THKO'nun kır gerillası hazırlıkları, kendi perspektiflerine uygun olarak sürdürülmüştür.

Kır gerilla savaşının hazırlık aşamasını Brezilya deneyimi ışığında Quartim şöyle ortaya koymaktadır:

“Debray'ın önemsemediği gerilla fokosunun hazırlanışı, tüm devrimci savaş içersinde en az ötekilerden herhangi biri kadar önemli temel bir basamaktır. Bu basamak, Debray'ın yazılarında devrimci sürecin bir aşaması değil de, devrimin bir çeşit tarih öncesi olarak yer alır. Devrimde Devrim'in sonunda kesin olarak 'politik harekete girmek isteyen biri askeri fokodan geçmelidir' der. Bu yüzden en önemli soru -ne yapmalı?- ile karşılaşan devrimcilere verdiği cevap çok basittir: Bir askeri foko kurun. Taktik soruya da -askeri foko nasıl kurulur?- verdiği cevap aynı ölçüde basittir: Askeri eğitimle kadroları bir araya toplayın, para ve teçizat edinin, hareket alanlarında depolar kazan, savaş alanlarını tanıyın, hareket savaşı ile oyalamak için düşmanın gelişini bekleyin.

'Başarılı bir pusu, işkencecinin yok edilmesi, nakledilen silahlara el koyuş, bunlar herhangi bir Amerikan ülkesinde ortaya çıkabilecek reformist yüreksizliğe en iyi cevaptır.' (Bkz. R. Debray: Devrimde Devrim)

Debray'ın görmediği, gerilla mücadelesini başlatmaya hazır olan bir devrimci örgütün en önemli sorununun bu olmadığıdır. Daha kötüsü yalnız askeri eylemlerin politik etkilerine önem vermek, politik sorunları askeri mücadelenin içinde boğmaktır.”*

THKO'nun sağ kalan kadroları (ki hemen hemen tamamı daha sonra THKO çizgisini terk etmişlerdir) 1974 yılında yayınladıkları “Geçmişin Eleştirisi”nde hazırlık aşamasını şöyle ortaya koymuşlardır:

“Halk Savaşı süresi içinde diğer herhangi bir aşama kadar önemli olan hazırlık aşamasında, sadece gerilla kolunun 'teknik olarak' yaratılması; belirli bir alanda silahı, sırt çantası, haritası vs. ile birlikte bir 'askeri birlik' olarak yerleştirilmesi ve bu anlamda 'harekete geçmeye hazır' bulunması açısından bakıldı.”**

Aynı yerde kırdaki hazırlıklar şöyle anlatılmaktadır:

“İlk adımlar açısından hareket ve gelişme alanı olarak seçilen böl-

ge, başta, önemli bir devrimci kitle potansiyeline sahip olması, diğer bölgelerle kıyaslandığında küçümsenmeyecek düzeyde yerel militan kadroların varlığı, askeri koşullar bakımından nisbeten elverişli de sayılabilecek konumu vb. gibi özellikleriyle seçimi doğru yapılmış bir bölgedir.

Hazırlık çalışmaları bu son derece uygun şartlar üstünde, fakat yine son derece sınırlı -her yanıyla sınırlı- bir kadro ile ve çok sınırlı hedefler üstünde yürütüldü. Bu hedefler, kısa vadede, gerilla kolunun teknik ve diğer günlük ferdi ihtiyaçlarını (silah, teçhizat vs.) kapsıyordu. Köylülerle kurulacak örgütsel veya politik ilişkiler, yerel devrimci kadrolarla oluşturulması gereken bağlar (hareketimize çok açık eğilim duymakta olanlar da dahil) bu hedeflere girmiyordu. Gerilla kolunun oluşturulması sorunu, bir 'askeri devriye'nin oluşturulması sorununa indirgenmişti. Şehirden 20 arkadaşın kıra geçirilmesi ve banka eylemlerinden elde edilen maddi olanaklarla, onların askeri donatımının tamamlanmasıyla herşey 'halledilmiş' oluyordu"*

İşte bu hazırlık aşamasındaki hatalar THKO'nun kır gerillasının pratikte karşılaştığı sorunları aşmasını da engellemiştir.

Herşeye rağmen THKO, kendi perspektifi doğrultusunda kır gerillasını oluşturma kararlılığını göstermiştir. Kentlerdeki kadroların kırsal bölgeye aktarılması, Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan'ın yakalanmalarıyla birlikte yöneticilik düzeyinde önemli bir engelle karşılaşmıştır. Daha sonraki günlerde gerilla birliği içinde başgösteren başıbozukluk, hepsinden önemlisi Sinan Cemgil'lerin grubunun pusuya düşürülmesinden sonra diğer grubun kendi kendini dağıtması bu kayıpların önemini ortaya koymuştur.

Denizlerin yakalanmasına rağmen kır gerilla birliği oluşturulmuştur. Birlik, "eylemler koymadan önce gerilla kolunun doğal şartlara uyumunu ve 'fiziki' dayanıklılığının artırılabilmesi için 'yürüyüş-konaklama, tekrar yürüyüş-tekrar konaklama' şeklinde durağan bir hareketliliğe" geçer.

Daha ilk günden itibaren kentlerden gelen kadroların koşullara uyumsuzluğu ortaya çıkmıştır. Ama en önemli sorun gerilla birliği içindeki bozulmayla ortaya çıkmıştır. Karşılıklı küfürleşmeler, bencillikler, tembellikler, kaytarmalar, nöbet tutmayı savsaklamalar bu bozulmanın ifadeleri olarak görünür. Yiyeceklerin bile bireysellik konusu olması, bozulmanın en uç noktasına ulaştığını ortaya koyuyordu.

Tüm bu faaliyetler sırasında politik faaliyet sürekli ikinci planda kalmıştır. Rastgele ilişkiler gerillanın dış bağlantılarını sağlıyordu.

"Bu ilişkiler sadece, zorunlu günlük gereksinimlerden ya da istihbarat elde edebilmek için 'dolaylı sorgu' temeli üstünde oluşuyor ve bunun dışında, politik nitelikte her türlü ilişkiden dikkatle kaçınılıyordu. (Basit bir örnekleme gerekirse; komandolar gerilla birliğini izliyorlarken bile, köylülerin ne olup olmadığımızla ilgili sorularını, her seferinde, ancak gerçek kimliğimizi gizleyerek cevaplandırıyorduk, o ki, köylülerin -biraz güç ama, hiç radyo dinlemediklerini varsaysak bile-bizi tanımıyor olmaları biraz su götürür.)"

THKO gerillalarının bu "kendilerini soyutlamaları"na ilişkin bir "avcı" hikayesi M. Yalçın'ın günlüğünde şöyle geçmektedir:

"6 Mayıs, Perşembe. Öğlene doğru aşağı dereye H. Ali'nin oraya balık tutmaya gittik. İnsan görünce boğazı keşfe karar verdik. Tam geçitte yemek yerken Çavuşkır'dan yedi avcı bastırdı. Konuştuk. Pek fena insanlar değillerdi. Az ekmek katık verdiler. Keşfe çıkan iki kişiyi, velhasıl hemen herkesi gördüler. Tahminimce ne olduğunu anla-

* THKO, Geçmişin Eleştirisi

madılar. Geçitin ortasında nöbetçisiz yemek yememiz büyük eşeklik. Kanımca bu iş böyle yürümez. Ya doğruyu söyleyeceğiz ya da hiç görünmeyeceğimiz yerlerde olacağız. Yalan konuşurken ters şeyler söylemek gerekiyor bazan”

Bu hareket tarzın “Geçmişin Eleştirisi”nde şöyle değerlendirilir:

“Oysa gerilla kolunun güvenliği, onun ‘gözden uzak’ ve ‘ulaşılması güç sarp alanlar’da yaşamasıyla sağlanamaz. Coğrafi bakımdan çok çetin şartlara dayanmak, gerilla için çok önemli bir avantaj değildir. Hele bunu halkın yaşamadığı alanlarla özdeşleştirmek, -olsa olsa- bu tali avantajı karşı avantaja dönüştürmek olur. Kaldı ki o, salt bu avantajından dolayı (bu avantajı birinci plana almakla) değil, kendini geliştirmek ve aşmak, düşmanın baskı gücü karşısında kendisini askeri planda koruyabilmesi bile mümkün olmaz. Gerilla, baştan itibaren, giderek artan ölçüde, sınıf ve kitle temeline dayanarak; bu temeli, doğal olarak öz yapısında bulunan avantajlarla seyyar silahlı güç olma; silahlı savaşı yürütme ve savunmayı son derece ‘esnek’ ve şaşırtıcı taktiklerle ve nisbeten (baskı güçleri için) ‘çetin alanlarda’ yapma avantajlarla sürekli olarak birleştirerek ve mutlaka da ‘politik öncü’ durumuna yükselmeyi hedefleyerek -bu hedefe vararak- bu görevi; kendini geliştirme ve aşma (dolayısıyla da korunma) görevini başarabilir.

‘Sarp ve çetin alanlar’ ve de ‘soyutlanma’yı birinci plana almak özünde gerillayı sıradan bir ‘baskın grubu’, bir ‘devriye kolu’na indirgemek olur. Halbuki o, baştan beri tekrarladığımız gibi bir askeri güç olmaktan çok, bir ‘politik güç’tür. Tayin edici yanı ‘politik’ yanındır. Onu ‘stratejik kuvvet’, hareketini de ‘stratejik hareket’ haline getiren bu niteliğidir.”

THKO’nun Nurhak gerilla faaliyeti, 1971 Mayıs sonlarında Kürecik Amerikan radar üssünü basmaya karar vermeleriyle eylemliliğe geçiş durumuna gelmiştir. Bu eylem kararı, gerilla kolunun dağlarda varolmasına rağmen, ülkedeki gelişmeler karşısında “hiçbirşey yapamamış olma” psikolojisine girmesiyle birlikte ortaya çıkmıştır. Bu durumu ve sonuçlarını “Geçmişin Eleştirisi”nden okuyalım:

“Kolu coğrafi olarak dahi bilinmeyen, tanınmayan bir bölgede, yeterli istihbarata dayanmayan -serinkanlılıkla değerlendirilince- tümüyle yanlış ve hatalı olarak hesaplanan eylemler planlamaya yönelen, başta bu psikolojik etki oldu. İçlerinde yönetici arkadaşların da bulunduğu bir grup, birbirinden oldukça uzak -300 km. kadar- ve oldukça önemli iki hedefe bir kaç günlük bir süre içinde eylem koymakla, geriye kalan arkadaşların tümü de eylemlerin yol açacağı yeni güçlüklerin daha kolay karşılanabilmesi için, alışkanlık olduğu üzere ‘daha güvenli bir başka bölgeye’ çekilmekle görevlendirildiler.

Eylem koymayı üstlenen arkadaşların en ufak bir ilişkiye sahip olmadıkları ve hiç tanımadıkları bir alanda pusuya düşürülmeleri, birinci darbe (kır geçişte merkez kadronun kaybedildiği darbe) ile aynı nitelikli (taktik planda düşman gücünün alabildiğince küçümsenmesi olgusundan ve özünde, ‘eylem’i salt bir askeri sorun olarak değerlendirmekten kaynaklanan) ve aynı şekilde yönelen ikinci bir darbe olarak, kırdaki pratiğimizi noktalayan ikinci bir yara oldu.”

30 Mayıs 1971 günü Nurhak’ın İnekli Köyü yakınlarında pusuya düşürülen THKO gerillalarında Sinan Cemgil, Alpaslan Özdoğan ve Kadir Manga çatışmada öldürülmüş ve kalanlar yakalanmıştır. Ve böylece ülkemiz tarihinin ilk devrimci kır gerillası deneyimi noktalanmıştır.

1972 sonlarında İ. Kaypakkaya ve arkadaşlarının Tunceli bölgesinde gerilla örgütlenme girişimleri, aynı bir perspektiften -Çin örneğinden- hareket etmekle birlikte, hemen hemen benzer eksiklikler ve hatalarla gelişmeden sona

ermiştir.

THKP-C'nin 1972 başlarında kır gerillasını oluşturmaya yönelik hareketi ise, Denizlerin idamlarını engellemeye yönelik eylem sonrasına ertelenmiştir. Ama Ünye radar üssünde görevli iki İngiliz ile bir Kanadalının tutsak edilmesi eylemi, aynı zamanda THKP-C'nin kır gerilla savaşının hazırlığı ve başlatılması yönündeki anlayışına uygun olmuştur. Şehir gerilla savaşından kır gerilla savaşına geçişin özgün bir biçimini planlayan THKP-C, Kızıldere'de önder kadrolarının imha edilmesiyle bunu tam olarak pratiğe geçirememiştir.

Bu deneyimler, özel olarak da THKO'nun Nurhak deneyimi, düşman tarafından kuşatılmış bir bölgede stratejik bir güç olarak gerilla birliğinin oluşturulması ve harekete geçirilmesi konusunda, taktik, stratejik ve pratik bir dizi dersle doludur. Bu derslerin en önemlisi, kır gerilla savaşının açık bir savaş olması ve kır gerillasının stratejik bir güç olarak var edilmesidir.

Kır gerilla savaşının ve kır gerillasının, uzun bir savaş sürecinin temel taşı olduğu bir yana bırakılarak, salt örgütsel ya da propagandatif amaçlarla ele alınması, bu deneyimlerin ve bu savaşın dışında değerlendirilmek zorundadır.

Yaşananlar bir kez daha THKO'nun Nurhak deneyiminin önemini göstermektedir. Ve Türkiye'de kır gerilla savaşı bu deneyimleri doğru değerlendirerek gelişecektir. Bu yolda şehit düşen tüm devrimcilerin, bu bağlamda, zaferdeki katkıları hiç unutulmayacaktır.

Kıyasından Köşesinden, Demagojik ve Popülist Emperyalizm ve Anti-Teoriler

11 Eylül günü üç uçakla New-York'daki "Dünya Ticaret Merkezi" binaları ile Washington'daki ABD Savunma Bakanlığına (Pentagon) yönelik gerçekleştirilen intihar eylemleri sonrasında gelişen olaylar, yaklaşık on yıldır fazla söz edilmeyen ve hatta "globalizm" propagandası ile tümüyle ortadan kalktığına inanılan **emperyalizm** olgusunu yeniden gündeme getirmiştir.

Büyük propagandalarla başlatılan ve bütün dünya halklarının neredeyse sessizce onaylayıp "meşru" gördüğü Amerikan emperyalizminin ("müttefikleriyle birlikte") Afganistan'a saldırması ve ardından ülkeyi işgal etmesinin görüntüleri henüz hafızalardan silinmemişken, Guantanamo'daki ABD askeri üssüne götürülen "El Kaida ve Taliban teröristleri"ne yapılan uygulamalar ve ardından İsrail'in Filistinlilere yönelik Mart 2002 sonunda başlattığı askeri cezalandırma ve imha operasyonlarının görüntüleri yazılı ve görüntülü basında yer almaya başlamıştır.

İşte bu son görüntülerin, Amerikan emperyalizminin, dünya halklarının elli yıldır bildiği, gördüğü görüntülerinden hiç de farklı olmadığını görülmesi, **emperyalizm** kavramını yeniden güncelleştirirken, aynı zamanda "globalizm" propagandasını da büyük ölçüde geriletmiştir.

Bu gelişmeye ilk tepki veren kesim ise, her zaman olduğu gibi, "globalizm" yandaş haline gelmiş olan küçük-burjuva aydınlarıdır.

İlk günlerde, özellikle İsrail'in Filistinlilere yönelik cezalandırma ve imha operasyonlarının görüntüleri ve bu operasyonları açık biçimde Amerikan emperyalizminin desteklemesi karşısında korkan ve ürken küçük-

burjuva aydınları, Sovyetler Birliği'nin dağıtılmışlığı koşullarında "globalizm" yandaşlığı ile elde ettikleri ayrıcalıklarını yitirmenin kaygısı içine girmişlerdir. Bu kaygıyla, ilk anda, Amerikan emperyalizmine ve İsrail'e karşı "eleştirel" bir tutum içine girmek zorunda kalan bu kesimler, anti-emperyalist düşüncelerin ve söylemlerin yaygınlaşması karşısında, yeniden sınıfsal çıkarlarını anımsayarak, kontrolden çıktığını gördüğü gelişmeye karşı atağa geçmiştir.

Ülkemiz somutunda televizyon belgesellerinin "unutulmaz yönetmeni" Can Dündar bu durumun ilk farkına varanı olarak ortaya çıkmıştır.

Can Dündar, bir yandan Fransa'da yapılan cumhurbaşkanlığı seçiminin ilk turunda faşist ve ırkçı Le Pen'in ikinci tura kalması karşısında gösterilen birleşik ve eylemli tepkilerin oluşturacağı sempati ve gelişmeleri önlemek için anti-faşist cephelere "inanmadığını" açıkça ilan ederken, diğer yandan "emperyalizm" olgusunu yeniden "belgeleme" işine hız vermiştir.

Liberal-anarşist Noam Chomsky övgüleri ile yetinmeyen Can Dündar'ın anti-emperyalist mücadelenin "işini görmek" için bulunduğu son "belge", ABD başkanı Johnson'un 5 Haziran 1964 tarihli İsmet İnönü'ye yazdığı mektup olmuştur.

Bilenlerin bildiği, anımsayanların anımsadığı ünlü Johnson Mektubu, 1964 yılında Kıbrıs olayları sırasında yazılmıştır. Mektup öz olarak, ABD'nin "Türkiye'nin kendi ulusal çıkarları ve davası için" kendi başına hareket edemeyeceğini, dolayısıyla Amerikan emperyalizminin verdiği silahları kullanamayacağını, aksi halde Sovyetler Birliği'

nin olası saldırısını karşısında yalnız kalacağını, tüm diplomatik nezaket kurallarına aykırı bir üslupla yazılmış ifadeler içermektedir. Türkiye'nin Amerikan emperyalizmine bağımlılığını açıkça belgeleyen ve bu bağımlılık sürdüğü sürece Amerikan emperyalizminin istemleri dışında hiçbir şeyin yapılamayacağını gösteren bu belge, özellikle 1965 sonrasında gelişen öğrenci gençlik hareketlerinde en temel "argümanlardan" birisi olmuştur. Bir bakıma öğrenci hareketinin anti-emperyalist çizgiye doğru evrilmesinin dönüm noktasını oluşturmuştur.

İşte "televizyon belgesellerinin unutulmaz yönetmeni" Can Dündar, böylesine tarihsel bir gelişmenin belgesini yıllar sonra yeniden "gündeme" getirirken, onun içeriğini sulandırmıştır. Öyle ki, Can Dündar'a göre, Johnson Mektubu doğrudan İsmet Paşa'nın bir "oyunudur". Bir başka deyişle, ABD başkanı Johnson, "diplomatik nezaket kurallarına aykırı ve sömürge yöneticisi söyleminde" kaleme alınan bir mektup göndermeyi hiç düşünmemişken, İsmet Paşa, "ulusal çıkarlar" için böyle bir tehdit mektubunun yazılmasını zorlayan davranışlar sergilemiştir!

Böylece Can Dündar tipi "demokrat-hümanist-globalistler", anti-emperyalist mücadeleden pek de gerekli olmadığını, bu mücadeleyi gerektiren bir durumun tarihsel olarak mevcut olmadığını yeni kuşaklara kabul ettirmeye çalışmaktadırlar. Hatta bununla da yetinmeyerek, Johnson Mektubu'nun çok yerinde olduğunu, bu sayede "ulusal savunma sanayimizin" geliştirildiğini, dolayısıyla bu Mektup'a tepki göstermenin "pek de mantıklı" olmadığını işlemeye çalışmışlardır.

Can Dündar'ın bu anti-emperyalist mücadeleye karşıtı "belgeselciliği", son dönemde emperyalizm olgusunun daha geniş kitleler tarafından görülmesiyle başlayan gelişmeye karşı tek olay değildir. Özellikle *Cumhuriyet* gazetesinde "köşe" tutan "eski globalistler" ile "gizli globalist solcular", gelişmeleri "kaygıyla" izlemeye başlamışlardır. Anti-emperyalist mücadelenin yurtseverlik temelinde gelişim dinamiklerini köreltmek ve milliyetçilik temelinde oturtmak amacıyla harekete geçen 1960'ların milliyetçi-devrimci, "sol" cuntacı *Cumhuriyet* yazarları, tüm kavramların içeriğini boşaltmak ve bozmak amacıyla yola çıkmışlardır.

Cumhuriyet gazetesinin 10 Mayıs 2002 tarihli sayısında "devrimci-milliyetçi" ve "Ke-

malist" ve hatta "solcu" Ali Sirmen "**Emperyalizm Teorisi**" başlığıyla şöyle yazmıştır:

"Basınımızın sol kanadında, değerli yazarlar arasında başlayan emperyalizm tartışması bu kavramı bir kez daha düşünmeme neden oldu..."

Son zamanlarda, Türkiye'de birbirine yüzde yüz zıt olan, sermayenin ve işlevinin tanımında bile son derece karşıt kutuplarda bulunan grupların hemen hemen aynı emperyalizm tanımında buluşmaları bana garip geliyor."

Bu girişle başlayan Ali Sirmen, Marksist emperyalizm tanımının "yanlış" olduğunu kanıtlama işine girişir.

Ali Sirmen, yazdığına göre, "*üniversitenin son yılında*" emperyalizm kavramını "yerli yerine oturtmaya çalışmıştır". "*Haziran sınavlarından çıkar çıkmaz ayağının tozuyla gittiği Aix En Provence'deki Akdeniz öğrencileri toplantısında*" Arap öğrencilerin, "*Arapların geri kalmışlıklarının sorumluluğunu Osmanlı'ya bağlayan ve Türk emperyalizmine atıfta bulunan*" konuşmaları karşısında "*düşünmeye başlamıştır*".

Ali Sirmen'in bu derin düşünme sürecinde ulaştığı sonuç ise, "*çokuluslu Osmanlı İmparatorluğu'nun egemenlik döneminin Türk emperyalizmi olarak sunulmasının biraz çarpık gelmesi*"dir. "*Osmanlı topraklarını geçmiş olan gezgin Belon du Mans*"dan yaptığı alıntıyla Osmanlı İmparatorluğu'nun ne denli "eşitlikçi", "müreffeh" olduğunu, dolayısıyla baskıcı, ezici ve sömürücü olmadığını ispatlamaya çalıştıktan sonra, konunun özüne gelmiştir:

"O yıllarda bizim ülkemizde de '*geri bırakılmış Türkiye*' savı pek **revaçtaydı**.

Doğrusu bunu da anlamakta güçlük çekiyordum. Nasıl oluyordu da, iki kez Viyana kapılarına dayanmış olan bir imparatorluk, kısa bir süre içinde **başkaları tarafından geri bırakılıyordu? Geri kalmamızın iç dinamikleri, ekonomik ve sosyal yapımızla ilgili nedenleri yoktu da, durumumuzun tek sorumlusu emperyalizm mi** oluyordu? İlk ağızda kişiyi **fevkalade rahatlatıcı** olan bu durum, **sağlıklı düşünmeyi ve geniş ihatalı analizi engelleyen fazlaca kolaycı bir tutum** değil miydi? emperyalizme eşit veya eşdeğerli bir

değerler bütünü yaratmaya hiç de hevesli olmayan insanların **antiem-peryalizmi bir zihin tembelliği** değil miydi?” (abc)

Böylece anti-emperyalistlere son vuruşu yaptığını düşünen Ali Sirmen, “*şu emperyalizm teorimizi, bir daha gözden geçirse, derim*” diyerek yazısını noktalamaktadır.

Görüleceği gibi, yurt dışında eğitim görmüş bir küçük-burjuva aydın olarak Ali Sirmen, kendi ülkesinin tarihinden büyük gurur duymaktadır. “İki kez Viyana kapılarına dayanmış” eşitlikçi, müreffeh imparatorluğun “ahvadı” olarak Ali Sirmen’in Cumhuriyet gazetesi yazarı, “solcu yazar” olduğunu bilmeyenler, kendisinin “milliyetçiliğinden” zerre kadar şüpheye düşmeyeceklerdir. Milliyetçi, ümmetçi, imparatorluk yanlısı “övünçüyle” Ali Sirmen, 1995 sonrasında ülkemizde ortaya çıkan şeriatçı ve faşist-milliyetçi gelişmenin bir türevi gibidir. Şüphesiz Ali Sirmen bu noktada kalabilseydi, İlhan Selçuk’la birlikte Devlet Bahçeli ile yapılan görüşmede özel bir ilgiye mazhar olabilirdi. Ama o, “sol”un emperyalizm teorisini bir yazıyla “haletmeyi” kafaya koyduğundan, Marksizme saldırmadan edememiştir.

Ülkemizde herkesin “aynı emperyalizm tanımında buluşmaları”nı garipseyen Ali Sirmen, doğrudan emperyalizm tanımına saldırmayı göze alamamış olsa gerek, “geri bırakılmış Türkiye” tanımıyla işini görmeyi yeğlemiştir.

Kendi “kuşağı”nın devrimci-milliyetçi teorisyeni Doğan Avcıoğlu’nun “**Türkiye’nin Düzeni**” kitabında yazılanları bugün hiç anımsamamış gibi görünen Ali Sirmen için varsa da yoksa da “iki kez Viyana kapılarına dayanmış imparatorluk” önem taşımaktadır. Oysa **tarih**, Osmanlı İmparatorluğu’nun “iki kez Viyana kapılarında” **yenildiğini** yazmaktadır. Ve askeri savaşın ekonomiyle olan kesin ilişkisi, daha güçlü bir ekonomiye sahip olanların daha zayıf olanları yeneceğini açıkça gösterir. Küçük-burjuva aydınları alıntı yapılmasından çok hoşlanmasalar da, Engels’in askeri savaş ile ekonominin ilişkisini tanımlayışını anımsatmak yerinde olacaktır.

“... tabanca, kılıcı yener ve zorun yalın bir istenç işi olmadığını, ama kullanılması için çok gerçek önkoşullar, özellikle en yetkin olanların o denli yetkin olmayanları altettiği *aletler* istediğini; ayrıca bu aletlerin üre-

tilmesi gerektiğini, bunun da en yetkin zor araçları, kabaca söylemek gerekirse en yetkin silahlar üreticisinin, o denli yetkin olmayanların üreticisini yendiği anlamına geldiğini, ve kısacası, **zorun utkusunun silah üretimine, ve silah üretiminin de genel olarak üretime, yani ‘ekonomik güç’e, ‘ekonomik durum’a, zorun emrinde bulunan maddesel araçlara dayandığını**, en çocuksu belitler heveslisi bile kuşkusuz kavrayacaktır.”* (abc)

Engels, savaşta zaferin ya da yenilginin temel belirleyicisinin “silah üretimine”, “genel olarak üretime, yani ‘ekonomik güce’” bağlı olduğunu dönemin savaşlarını irdeleyerek ortaya koyarken, bunları “en çocuksu belitler heveslisi”nin bile “kavrayacağını” söylerken, şüphesiz Ali Sirmen’i düşünmemiştir.

Evet, savaşta, askeri savaşta, zafer ve yenilgi, savaşan tarafların ekonomik durumlarıyla ilgilidir. Dolayısıyla Viyana kapılarına iki kez dayanan ve iki kez yenilen Osmanlı İmparatorluğu, daha o tarihte Avrupa ülkelerinin ekonomik gelişmesinin gerisinde bulunuyordu. Herkesin bileceği gibi, Osmanlı İmparatorluğu’nun bu geri ekonomik yapısı, Avrupa’da gelişen ve büyüyen **kapitalizm ile feodalizm** arasındaki toplumsal yapı farklılığı olarak ortaya çıkmıştır.

Mahir Çayan yoldaş *Kesintisiz Devrim II-III*’de Osmanlı İmparatorluğu’nun yapısını ve sömürgeleşmesini şöyle ortaya koymuştur:

“Osmanlı devletini iki aşamada ele almak gerekir: a) Askeri Merkezi Feodal Osmanlı İmparatorluğu. b) Komprador-Feodal Osmanlı Devleti.

Osmanlı toplumu, klâsik feodal bir bünyeye sahip olmamasına rağmen feodal bir devlettir. Tam deyimiyile -özellikle 15. yüzyıldan sonra- toplumsal yapı; askeri merkezi-feodal bir yapıydı. Toprağa bağlı reaya üretiyor; artı-ürün, ikincil dereceden feodaller aracılığıyla merkezi otorite tarafından ele geçiriliyordu. Stratejik ticaretin yollarının Osmanlı feodalizminin elinde olması ve dış talan, iç talanın -iç sömürünün- keskin olmamasını sağ-

* Engels, Anti-Dühring, s. 252, Üçüncü baskı, Sol Yay.

lıyordu.

Bu durum ve mevcut feodal yapının klâsik tipte olmaması iç çelişkileri belli ölçülerde yumuşatıyordu. (Yani üretici güçlerle feodal üretim ilişkileri arasındaki çelişki kısa bir dönemde had safhaya gelecek kadar keskin olmadı). Kapitalizm yavaş yavaş uç vermeye başlarken, çelişkiler keskinleşme sürecine girerken Avrupa kapitalizminin dış müdahalesi ile bu engellenmiş, yerli kapitalizm gelişmemiştir.

Avrupa kapitalizminin bir sömürü sahası haline gelişinde bu zayıf otodinamizm şüphesiz önemli rolü oynamıştır.

Osmanlı toplumunun Avrupa kapitalizminin bir açık pazar haline gelmesi 18. yüzyılın sonlarına doğru olmuştur. (1838 Balta Limanı Anlaşması ile bu durum resmileşmiştir.) Bu yıllar aynı zamanda merkezi otoritenin zayıflayıp feodal mahalli birimlerin gücünü artırdığı yıllardır.

Osmanlı toplumu, 18. yüzyıldan itibaren hızlı bir sömürgeleşme sürecine girmiş, devlet hızla kompradorlaşmış, rüşeym halinde yerli kapitalizm Avrupa kapitalizminin rekabetine dayanamayarak kavrulmuş, ekonomi, feodal-komprador bir yapıya sahip olmuştur.

Bu feodal-komprador ekonomik yapının önemli özelliklerinden birisi de, uluslaşmayı yürütecek, feodal veya yarı-feodal toplum karakterinden, gelenek ve törelerinden doğan sosyal, psikolojik ve de kültürel oluşumun etkisi altında uyuyan halk kitlelerini harekete getirecek, ilerici ve demokratik düşüncüyü yaygınlaştıracak güçte devrimci burjuvazinin olmayışdır. Bu görev zorunlu olarak küçük-burjuvazinin omuzlarına yüklenmiştir. Bir başka deyişle, Osmanlı feodalizminin klâsik bir bünyeye sahip olmayışının oluşturduğu zayıf otodinamizm askeri feodal devletin katı merkezîyetçiliğinin oluşturduğu imtiyazlı geniş bürokrasinin adeta bir sınıf gibi hareket kabiliyetini doğurmasıdır.

Merkezi feodal devletin, 18. yüzyılda içte yavaş yavaş merkezi etkin-

liğini kaybederek, mahalli mütegalibenin iktidar gücünü artırması ve dış müdahale ile merkezi feodal devletin dayanamayarak ittifaka girip, kompradorlaşması, bu imtiyazlı kapıkulu zümresi içinde iki akım ortaya çıkarmıştır. Kapıkulunun Avrupa kapitalizminden paylar alan, imtiyazlı üst tabakası, sultan ailesi ile birlikte hızla kompradorlaşmışlardır. Galata bankerleri, kompradorlaşmış saray ve kapıkulunun (feodal komprador devlet) üst kesimi, batı sömürsünden oldukça önemli paylar alan imtiyazlı gerici ittifakı oluşturunuyordu.

Batı Avrupa kapitalizminin talanı ile hızla eski imtiyazlarını kaybeden, eski 'şanlı' ve imtiyazlı dönemlerinin özlemini çeken kapıkulunun bu tafası devletin bu yeni sürecinden memnun olmadılar. (Bunda mahalli mütegalibenin gücünü artırması da etkilidir). Eski imtiyazlı günlerin özlemi ile feodal-komprador akıma karşı önce 'Osmanlılık', sonra da Avrupa' da gelişen, milliyetçilik akımının etkisi ile 'Türkçülük' bayrağı altında tavır aldılar. Ancak bu zümre karakteri gereği hedefleri daima bulanık, eylemleri de direkt sonuca gidecek eylemler değildir. Avrupa kapitalizmi bu zümre içinde kendine ajanlar bularak, temelde kendi istismarını daha da genişleten sahte devrimci hedeflere -Turancılık, vs. gibi- çoğu kere rahatlıkla kanalize edebilmiştir. Hatta zaman zaman feodalitenin tepkilerine karşı, bu zümreyi bir tehdit aracı olarak bile kullanabilmiştir."

Yine aynı yazıda Mahir Çayan yoldaş Osmanlı İmparatorluğu'nda iç dinamiğin durumunu şöyle ortaya koymuştur:

"18. yüzyılda, Osmanlı toplumunda -toplumun iç dinamiğine ilişkin engelleyici faktörlerin bulunmamasına rağmen- feodal üretim biçimine kıyasla daha ileri bir üretim biçimi olan kapitalizmin oluşumu kendisini göstermiş.

a) Tarım, zanaat ve ticaret birbirinden ayrılmış, belli bir ticari ve tefeci sermaye birikimi meydana gelmiş;

b) Verimli yatırımlara yönelik zihniyet gelişmiş ve

c) Serbest iş gücü doğmuş;

d) Belli bir sermaye birikimini elinde tutan ve verimli yatırımlara yönelen yerli burjuvazi çekirdekleşmiştir.

Denilebilir ki, Osmanlı toplumunun oto-dinamizmi -güçlü olmamasına rağmen- kapitalizmin bağımsız gelişmesi, sanayi devriminin yapılabilmesi için elverişliydi. Kapitalist düzene geçilememesinin ve Avrupa kapitalizminin sömürü sahası olmasının nedenlerini şu şekilde özetleyebiliriz:

a) Dünya ticaretinin mihrakı durumunda olan Anadolu'nun yeni deniz yollarının bulunması ile bu özelliğini yitirmesi, deniz ticaretinin önem kazanması;

b) Avrupa'nın Asya, Afrika, Amerika ve Hindistan'ın insan gücü ve doğal kaynaklarını yağmalayarak elde ettikleri büyük sermaye birikimi;

c) Avrupa'da vurucu gücü büyük, ateşli silahlarla donatılan profesyonel orduların kurulması vs.

Bütün bunlar Batı-Avrupa ülkelerinin toplumsal yapılarında ileriye doğru atılımın, modern kapitalizmin oluşumunun sıçrama tahtası olurken, Osmanlı toplumunun kapitalist düzene geçmesine dış engel teşkil etmişlerdir."

Görüleceği gibi, Osmanlı İmparatorluğu'nun "iki kez Viyana kapılanna dayanmasına" rağmen 20. yüzyılın başlarında emperyalizme evrilen Avrupa kapitalizminin sömürü alanı haline gelmesinde fazlaca bilinmez şeyler bulunmamaktadır.

Sorun, Osmanlı İmparatorluğu'nun zayıf da olsa kendi iç dinamiği ile kapitalizme geçmesinin ve sanayi devrimini gerçekleştirmesinin koşullarının mevcut olup olmaması değil, bu iç dinamiğin çarpıtılması ve dış dinamiğe bağlanması olgusunda yatmaktadır. Emperyalizm olgusu da bu bağlamda ortaya çıkmaktadır.

Kapitalizmin tekelci kapitalizme dönüşmesiyle birlikte dünya çapında bir olgu olarak ortaya çıkan **emperyalist sömürü** ve **emperyalist sömürgecilik** koşullarında, ülkemizin geri-bıraktınlılığının tarih öncesine dönerek konuyu ele almak, eğer bilinçli bir çarpıtma değilse, emperyalizm olgusunu bir yana bırakmak demektir.

Bugün ülkemiz, kendi iç dinamiği ile gelişmediğinden, varolan kapitalizm çarpıktır,

dış dinamiğe, yani emperyalizme bağımlıdır. Bu nedenle, ülkemizde mevcut olan kapitalist ilişkilerin iç dinamiklerle çarpıklıktan kurtarılabilmesi ve mevcut kronik sorunlardan kurtarılabilmesi olanaksızdır. Ülkede sürekli mevcut olan ekonomik bunalımın temelinde emperyalizme bağımlılık yatığından, bu bağımlılık ortadan kaldırılamadığı sürece, normal kapitalist ilişkilerin bile var edilebilmesi mümkün değildir.

Bu gerçekliğin somutluğu ise, emperyalizme olan bağımlılık sona erdirilmediği sürece, ne "iç dinamiği" güçlendirmek amacıyla yapılacak "ulusalci" uygulamalar, yani "milli burjuvazi yaratma" çabalarının, ne de mevcut siyasal yöneticilerin "iç dinamiği güçlendirici" "dirayetli" çabalarının bir işe yaramayacağıdır.

Diğer yandan, küçük-burjuvazinin önderliğinde yürütülen bir anti-emperyalist ulusal kurtuluş hareketinin sadece emperyalist sömürüyü belli bir süre kesintiye uğratarak, sadece mevcut işbirlikçi burjuvazinin tasfiyesini sağladığı da tarihsel bir gerçektir. Bu küçük-burjuva iktidarlarının yapabildikleri, "ulusalci" politikalar izleyerek "ulusal sermaye birikimi" sağlamaktan öteye geçememiştir. Bu "ulusalci politikalar", emperyalizm için başlı başına bir sorun oluşturan feodal kalıntıların temizlenmesine hizmet ettiği sürece, sadece emperyalizmin işini kolaylaştıran sonuçlar ortaya çıkarmaktadır.

Ancak sınıfsal özelliği **bireycilik** olan küçük-burjuvazi, her zaman tarihin sınıf mücadelesi olduğu gerçeğini kabul etmeyen bir sınıfsal bakış açısına sahiptir. Bu sınıf için, tarih, bireylerin tarihidir. Dolayısıyla tüm tarihte "iyi" ya da "kötü" bireylerin oynadığı rol üzerinde bitmez tükenmez tartışmalar yapmaktan hoşlanırlar. Onlar, Ali Sirmen'in sözleriyle ifade edersek, "iki kez Viyana kapılanna dayanmış" bir imparatorluğun yöneticileri "dirayetli" ve "bilgili" olsalardı "dış güçler" böylesine etkili olamazlardı diye düşünürler. Bu nedenle, onlar her zaman "ikinci M. Kemal" peşinde koşarlar. Onlara göre, ülkenin "makus kaderinin" değiştirilebilmesi için emperyalizmin mutlak yenilgiye uğratılması için halk kitlelerinin bilinçlendirilmesi ve örgütlenmesi gereksizdir. Yeni bir "Mustafa Kemal" bu işi kolayca halledecektir.

Ali Sirmen türü küçük-burjuva aydınları bu sınıfsal bakış açısıyla tarihi yeniden kurgulamaktadırlar. Tarihi bugünün değer ve

ölçüleriyle yeniden “yazma” mantığından başka bir anlamı olmayan bu kurguculuk, kaçınılmaz olarak, günün somut sorunları için tarihsel gerçeklerin değiştirilmesini de beraberinde getirmektedir. Ali Sirmen, bir köşe yazarı ve “mevcut hükümete karşı” köşe yazarı olarak, “mevcut hükümetin” icrasını “eleştirmek” durumdadır. Ülkenin içinde bulunduğu olumsuz koşulların sorumlusu olarak “mevcut hükümeti” göstermek zorunluluğu içinde olduğundan, ülkemizdeki mevcut koşulların “dış dinamikten kaynaklandığı”na ilişkin her türlü değerlendirmeyi ve saptamayı da önsel olarak reddetmek durumundadır. Onun gibilerinin kafa yapısına göre, ülkemizin bugün içinde bulunduğu koşulların “dıştan” kaynaklandığını söylemek, “mevcut hükümeti” “aklamak” anlamına gelmektedir. O, bundan daha ötesini düşünemeyecek kadar körleşmiştir. Bu nedenle, “mevcut hükümetin”, sonal olarak mevcut toplumsal düzenin sadece siyasal ilişkiler alanının küçük bir bölümünü oluşturduğunu, esas olanın tüm ekonomik, sos-

yal ve siyasal ilişkiler alanı olduğunu unutmuştur. Mevcut sosyo-ekonomik yapının dışa bağımlı yapısı bir yana bırakılarak, “enyilerin” hükümet kurmasıyla sorunların çözüleceği beklentisi, neredeyse tüm küçük-burjuva aydınlarının temel yanılgısı durumundadır.

Bu yanılgılarıyla, bu sınıfsal bakış açısıyla bugün “globalleşen dünyada” yaşadığımız inanan saf küçük-burjuva aydınları son gelişmeler karşısında ürkmüş ve paniğe kapılmıştır. Amerikan emperyalizminin dünya çapında saldırganlığını gün be gün artırması, anti-emperyalist mücadelelerin yeniden yükselmesinin koşullarının olgunlaştığını gören bu aydınlar, bir yandan emperyalizmin kanlı terörünün hedefi olma korkusu taşırken, diğer yandan geçmişle kıyaslanamayacak kadar şiddette bir anti-emperyalist halk savaşından kaçmak istemektedirler. Tüm yaptıkları çarpıtmaların ardında yatan onların bu sınıfsal korkulardır. Her zaman olduğu gibi, bir gün anlayacaklardır ki, korkunun ecele faydası yoktur.

“Futbol Olmasaydı, Ben Portekiz’i Yönetemezdim” General Antonio Salazar

1926 yılında kurulan faşist askeri cuntada Maliye Bakanı olarak göreve başlayan ve 1968 yılına kadar Portekiz’i yöneten Antonio Salazar’ın bu sözünü ilerici, demokrat ve sol kesimlerde bilmeyen yok gibidir. Politika ile futbolun ilişkisi üzerine ne zaman bir konu açılrsa, Salazar’ın bu sözleri hemen her zaman ilk sırada anılır.

Futbol, özellikle Brezilya, Arjantin, Portekiz gibi emperyalizme bağımlı ülkelerde en yaygın ve “popüler” kitle pasifikasyon aracı olarak yıllarca kullanılmıştır. Brezilya, Arjantin ve Portekiz örnekleri, tüm geri-bıraktılmış ülkelerde futbolu kitle pasifikasyonunun en “popülist” aracı haline getirirken, aynı zamanda milliyetçiliğin ve şovenizmin güçlendirilmesinin de bir aracı olmuştur.

1990’lara kadar geri-bıraktılmış ülkelerde Amerikan emperyalizminin gerçekleştirdiği askeri darbelerle birlikte “yıldız” parlayan futbol, 90’larda hemen tüm “sivil” politikacıların oy avcılığının da konusu haline gelmiştir.

Ülkemiz somutunda 12 Eylül askeri darbesiyle birlikte başlayan futbol “fanatizmi”, arabesk müziğin eşliğinde geniş halk kitlelerinin depolitizasyonunun neredeyse temel unsuru haline getirilmiştir. Kamu bankalarından, kulüp yöneticilerine açılan büyük kredilerle beslenen futbol, giderek büyük bir ekonomik sektör haline dönüşmüştür. Böylece ekonomik ve siyasal yanlarıyla futbol, halk kitlelerinin yaşamının ayrılmaz bir parçası olmuştur.

Özellikle “halı sahalar”ın kurulmasıyla birlikte, 12 Eylül askeri darbesi sonrasında “sol” safları tümüyle terk eden ve apolitik olmayı bir meziyet gibi sunan küçük-burju-

vazi tarafından futbol, “eski solcular”ın içki sofralarından kalkarak gece yarısından sonra yaptıkları “sağlıklı yaşam” koşusuna dönüştürülmüştür.

1990’lara gelindiğinde futbol, her türden “eski solcu”nun “fanatığı” olduğu bir futbol kulübüyle değişik renklere bürünürken, Galatasaray’ın “Avrupa kupalarındaki başarıları”yla yeni bir milliyetçilik dalgasını başlatmıştır.

“Avrupa, Avrupa duy sesimizi, gelen Türk’ün ayak sesleri” eşliğinde dalgalanan Galatasaray bayrakları, milliyetçiliğin yeni bayrak rengi olmuştur. Daha düne kadar ayyaş ve serserilerin amigoluk yaptığı futbol maçları, giderek politikacıların, “eski solcular”ın, faşistlerin amigoluğunda milyonları tırbünlere ve televizyonlara çekmeye başlamıştır.

Televizyon canlı yayınlarıyla milyonlarca insan ekran başına çekilirken, milyonlarca dolarlık “reklam pastasından” pay kapma yarışları, tüm “medya”yı yeni tür futbol “fanatığı” haline getirmiştir. Artık televizyonda futbol yayınları ve reklam, yeni bir ekonomik gelir kapısı olmuştur.

Yazılı ve görsel basının futbol “fanatizmi”ni körükleyen yayınları, milyonlarca izleyiciyi ekrana çekerken, milyon dolarlık transfer ücretleriyle, yeni bir “köşe dönme aracı” ortaya çıkarılmıştır. Öyle ki, neredeyse her anne-baba, erkek çocuklarının futbolcu olması için çabalarken, oğullarının “ünlü futbolcu” olduğunda alacağı milyon dolarlık transfer ücretlerinin hayali ile yaşadıkları ekonomik sıkıntılara meydan okur hale getirilmişlerdir. Kız çocukları ise “ünlü” bir futbolcu ile evlenerek “köşeyi dönme”

hayali içinde, yıldız falında “yükselen ve açılan” burçlarının izinde futbol izleyicisi olmuşlardır.

“Televoleci” yayınlarla futbolcu-manken ilişkileri her gün ve her saat evlerin içine girerken, kız ve erkek çocuklara ekonomik krizden çıkış yolları da gösterilmiştir!

Yarattığı hayallerle tarihin yeni “seyirlik oyunu” olarak futbol, politik pasifikasyondan ekonomik kaynak transferine geçişle birlikte, halk kitlelerinin “şifreli” yayınlar aracılığıyla sömürülmesinin de aracı olmuştur. Uzanların “TeleOn”u, Erol Aksoy’un “Cine5”i ve Çukurova holding-MHP işbirliğinin “DigiTürk”ü, bu alandaki rekabetin ve pazar paylaşımının adları olmuştur.

Futbol ligi karşılaşmalarının üç yıllık yayın hakkını 465 milyon dolara alan DigiTürk’ün, mevcut abonelerden elde ettiği yıllık gelir 150 milyon dolar tutmaktadır. Futbol yayınları sırasında alınan reklamlardan ve özet görüntülerin diğer televizyon şirketlerine satışlarından elde edilen gelirle birlikte toplam miktar bir milyar doları geçmektedir. Böylece futbol, sadece televizyon yayıncılığı alanında bir milyar dolarlık “yükselen pazar” haline gelmiştir.

Tüm bunlara, stadlara giriş ücretleri, stad reklamları, futbol kulüplerinin formalara aldıkları reklam paraları vb. eklendiğinde futbolun yıllık toplam “pazar değeri” bir kaç milyar dolar olmaktadır. Bütün bunlara, değişik adlarla oynatılan “spor toto” gelirleri eklendiğinde, futbolun ortaya çıkardığı parasal değer çok daha büyük boyutlara ulaşmaktadır.

Böylece futbol, kitlelerin apolitikleştirilmesinde oynadığı role ek olarak, aynı apolitik kitlenin gelirlerinden milyarlarca dolarlık değer transfer edilmesini sağlayan yeni bir araç olmuştur.

Ve her zaman olduğu gibi “borsa” da futbolla tanışmıştır.

20 Şubat 2002 günü “iki güzide kulübümüz” Galatasaray ile Beşiktaş’ın İstanbul borsasına girişleriyle birlikte, futbol politik pasifikasyondan ekonomik mülksüzleştirilmeye doğru kalıcı adımını atmıştır.

Ödenmiş sermayesi 2,176 trilyon TL (1.500.000 dolar) olarak gösterilen “Beşiktaş Futbol Yatırımları Sanayi ve Ticaret A.Ş.” “326 milyar TL nominal değerli B grubu hamiline yazılı hisse senetlerini”, 57.500 TL’den “halka arz etmiştir”. “Piyasa değeri” yaklaşık 75 milyon dolar olarak hesaplanan hisse

senetlerinden Beşiktaş A.Ş.’nin beklediği gelir 20 milyon dolar olarak açıklanmıştır.

31 Mayıs 2002 tarihi itibarıyla “Beşiktaş Futbol Yatırımları Sanayi ve Ticaret A.Ş.” hisselerinin değeri 18.750 TL’ye düşmüştür. Yani üç ay içinde “güzide futbol kulübümüz” Beşiktaş’ın hisseleri 38.750 TL değer kaybetmiştir. Böylece “yatırımcısı”nın hisse senetlerine yatırdığı parası %67 değer kaybetmiştir. (Dolar bazında “Beşiktaş Futbol Yatırımları Sanayi ve Ticaret A.Ş.” “yatırımcısı”nın kaybı %75’dir.)

Benzer durum “Galatasaray Sportif Sınai ve Ticari Yatırımlar A.Ş.” hisselerinde ortaya çıkmıştır.

Ödenmiş sermayesi 2,035 trilyon TL olarak görünen “Galatasaray Sportif Sınai ve Ticari Yatırımlar A.Ş.” de, “325.600 milyon TL nominal değerli B grubu hamiline yazılı hisse senetlerini” 87.000 TL’den “halka arz etmiştir”.

31 Mayıs 2002 tarihi itibarıyla “Galatasaray Sportif Sınai ve Ticari Yatırımlar A.Ş.” hisselerinin değeri 54.000’e düşmüş ve böylece “yatırımcısına” 33.000 TL kaybettirmiştir. Kayıp oranı %38’dir.

Böylece “iki güzide futbol kulübümüz”ün “yatırımcısından” transfer ettiği parasal değer toplamı 28 milyon dolar olup, bunun 12,4 milyon dolarlık kısmı üç ay içinde erimiştir.

Ancak futbolun ticarileşmesiyle ortaya çıkan durum borsayla sınırlı değildir. Artık “fanatik” olmanın da bir maliyeti vardır ve tüm apolitikleştirilmiş kesimler bu maliyeti ödemek zorundadırlar.

Örneğin Beşiktaş A.Ş., Türk Henkel şirketi ile yaptığı anlaşma ile “BJK markalı ve logolu renkli tamir ve demor bandı” üretilmesi anlaşması imzalarken, Zorlu tekstil ile yaptığı anlaşma ile, aynı şekilde “BJK marka ve logolu nevresim, pike, yorgan ve perde” üretimine geçilmiştir. Goldaş Kuyumculuk, “Beşiktaş marka ve logolu değerli madenlerden hediye eşya” üretirken, Unan Tekstil kravat üretmekte, Gözde Giyim çorap, Balon Baskı şirketi balon, Dandy şirketi de sakız üretecektir.

Aynı “ürünler” aynı şirketler tarafından Galatasaray A.Ş. için de üretilmektedir. (Galatasaray daha “aristokrat” bir takım olduğundan, Beşiktaş’tan farklı olarak, “GS logolu ARIA Konuşan Paket, Bataria Card ve SIM Card üretim ve dağıtım” anlaşmasını yapmıştır.)

Görüleceği gibi, Galatasaray ve Beşiktaş'ın ticarileştirilmesiyle ortaya çıkan "yeni ürünler" in hedef kitlesi çocuklar ve "beyaz yakalılar" olmaktadır.

Bir başka deyişle, ticarileştirilen futbol, politikada olduğu gibi, ekonomide de, kent küçük-burjuvazisine hitap eder.

Küçük-burjuvazinin "sınıf atlama" özlemi, hemen her durumda futbolla ve futbolcuyla özdeşleştirilir. İkinci, üçüncü ligten birinci lige "terfi etmek"; birinci ligte alt sıralardan üst sıralara çıkmak ve ligi birincilikle bitirmek, neredeyse küçük-burjuvazinin "sınıf atlama", "burjuva olma" özleminin futbol dilinde tanımlanışı gibidir.

Bu yönüyle futbol, sürekli yoksullaşan ve mülksüzleşen küçük-burjuvaziye "teselli eden", onu "avutan", umutlarını yitirdiğinde yeniden ona "umut" aşılayan bir ekonomik, sosyal ve siyasal olay olarak ortaya çıkar.*

İşte bu olgu, futbolun, kitlelerin siyasal olarak yedeklenmesinde, mevcut düzene karşı tepkilerinin pasifize edilmesinde oynadığı rolü yeniden ve bir üst boyutta üretir.

Futbolun diğer yanı ise, hiç bir biçimde kendi içinde kendi işlevlerine, yani kitlelerin politik olarak pasifleştirilmesine karşı çıkanları barındırmamasıdır. Yani futbolun apolitik niteliğine karşı çıkan ya da bu niteliğine zarar veren her kişi futbol dünyasının dışına atılır.** Bu nedenle, futbol, apolitikliğin kitlesel bir simgesidir ve futbolcu apolitik insan tipidir. Ülkemizdeki deyişle söylersek, bu insan tipi "ne sağcıdır, ne solcu, futbolcudur, futbolcu".

Futbolun bu niteliğine karşın, onu "ezilenlerin toplumsal tepkilerinin dışa vurulduğu bir alan" olarak ya da "özgürlüğün kısıtlandığı ülkelerde insanın kendini özgür hissettiği alan" olarak tanımlayan "solcu" ya da "liberal solcu" sayısı da az değildir. Bu tip bazı "solcu"lara göre ise ülkemizde, Galatasaray aristokrat ve entelektüllerin, Fenerbahçe işbirlikçi sanayi ve ticaret burjuvazi-

sinin ve Beşiktaş proletaryanın takımıdır! Onlar, apolitikliğin simgesi olan futbolu bu yolla "politize" ettiklerini düşünürlerken, aynı zamanda kendi apolitiklik niteliklerini de gizlediklerini sanmaktadırlar. "Halı saha"ların gece yansından sonraki müdavimleri olan bu küçük-burjuvalar futbolun ne denli "politik" olduğunu göstermeye çalışırlarsa çalışsınlar, futbol, her zaman olduğu gibi, kendi oyununun kuralları ile oynamaya devam etmektedir.

Diğer yandan futbol, ekonomik ve siyasal yanları dışında, tribünlerde yapılan gösterilerle, görüntülerle yeni bir "görsellik" alanı da oluşturmuştur. Bayraklarıyla, pankartlarıyla, konfetileriyle bir şov alanına dönüşen futbol sahaları, siyasal plana da yansımış ve her siyasal toplantı birer "futbol şöleni" görünümüne bürünmüştür. Her bireyin kendi futbol takımının bayrağı, flaması, boyun atkısı ve pankartı ile gittiği maç görüntüleri ile politik mitinglerin görüntüleri birbirine karşıdır. Bütün bunların yanında, siyasal tartışmalarda "tribünlere oynamak" özel bir politik deyim haline gelmiştir.

Ama her araç gibi futbol da, çok kullanılmanın sonuçlarını yaşamak durumunda ve yaşamaya da başlamıştır. Futbolun politikadan ekonomiye yaptığı sıçrama, aynı zamanda, onun kitleler üzerindeki etkisinin sonunun başlangıcı durumundadır. Düne kadar kitlelerin "en ucuz eğlence aracı" olan futbol, bugün yeni bir iş alanı, kâr kaynağı haline gelmiştir. Futbol takımının "rengi", giderek paranın "rengine" dönüşmektedir. Ticarileştirilen futbol, artık ticaretin yasalarına tabidir ve aşırı-üretim ve iflas artık futbolun geleceği olmuştur. Bu, onun politik pasifikasyon aracı olarak kullanılmasını ortadan kaldırmayacak olsa da, bu amaç için kullanımını da büyük ölçüde etkileyecektir.

Gelecek günlerin, borsa spekülasyonlarına bağlı olarak maçların kazanılıp yitirildiği günlerle dolu olacağını bugünden söylemek kahinlik olmayacaktır. Futbol maçlarının şikesi, artık "mafya"dan değil, borsadan sorulacaktır. Ve belki o gün geldiğinde, birileri, "futbol olmasaydı, borsada zengin olmazdım" diyerek tarihe geçeceklerdir.

Bizden söylemesi...

* Fenerbahçe'nin ünlü futbolcusu Rıdvan Dilmen, "Ben futbolu emziğe benzetiyorum. Nasıl ki çocuk ağladığında emzik verilir, aynı şekilde halk ağladığında da ona futbol emziği verilir" demektedir.

** Bu konuda 1970'lerin sonlarında Galatasaray kaptanı olan Metin Kurt tipik bir örnektir. Futbolcular "futbol emekçisi" olarak tanımlayan Metin Kurt, "futbolcu sendikası" kurmaya kalkıştığında kendisini "güzide" Galatasaray "camiasının" dışında bulmuştur.

Kitap ve Katalog isteme adresi:
Postfach 1414
55504 Bad Kreuznach
Deutschland

İnternet Adresi:
www.kurtuluscephesi.com
www.kurtuluscephesi.org
www.kurtuluscephesi.net

E-Mail Adresi:
erisyay@kurtuluscephesi.com
erisyay@kurtuluscephesi.org

- MAHİR ÇAYAN: **KESİNTİSİZ DEVRİM II-III**
THKP-C/HDÖ : **TÜRKİYE DEVRİMİNİN ACİL SORUNLARI-I**
İLKER AKMAN : **MEVCUT DURUM VE DEVRİMCİ TAKTİĞİMİZ**
THKP-C/HDÖ : **OLİGARŞİ NEDİR?**
THKP-C/HDÖ : **MARKSİZM-LENİNİZM BİR DOĞMA DEĞİL,
EYLEM KILAVUZUDUR-III**
THKP-C/HDÖ : **THKP-C/HDÖ VE 15 YIL**
THKP-C/HDÖ : **POLİTİKLEŞMİŞ ASKERİ SAVAŞ STRATEJİSİ
VE DEVRİMCİ TAKTİĞİMİZ**
THKP-C/HDÖ : **GRAMSCİ ÜZERİNE**
THKP-C/HDÖ : **REVİZYONİZMİN REVİZYONU**
THKP-C/HDÖ : **ULUSAL SORUN ÜZERİNE**
THKP-C/HDÖ : **“BDS” : BİR PRAGMATİK SAPMA**
THKP-C/HDÖ : **“YENİ” OPORTÜNİZM ÜZERİNE**
THKP-C/HDÖ : **ZAFER BİZİM OLACAKTIR! [Ankara Davası Savunması]**
THKP-C/HDÖ : **DEVİRİM PROGRAMLARI**
THKP-C/HDÖ : **RUS DEVRİMİNDEN ÇIKAN DERSLER**
THKP-C/HDÖ : **ESKİ BİR GERİLLANIN “EMEK”İ**
THKP-C/HDÖ : **PASS VE “YENİ ÇÖZÜM”ÜN FIRSATÇILIĞI**

KURTULUŞ CEPHESİ SEÇME YAZILAR-I
KURTULUŞ CEPHESİ SEÇME YAZILAR-II
DEVİRİMCİ MARŞLAR VE EZGİLER
DÜNYADA VE TÜRKİYE’DE EKONOMİK BUNALIM [Kurtuluş Cephesi dergisinden]

